

Classroom Teachers' Cognitive Fictions on the Concept of Value

Asuman ERGÜN^a (ORCID ID - 0000-0003-3962-5000)

Sevgi KOÇ^{b*} (ORCID ID - 0000-0002-3023-4102)

^a Bayburt Şehit Oktay Altuntaş Primary School, Bayburt/Türkiye

^b Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Van/Türkiye

Article Info

DOI: 10.14812/cuefd.1301747

Article history:

Received 24.05.2023
Revised 15.11.2023
Accepted 27.12.2023

Keywords:

Value,
Values Education,
Cognitive Fiction,
Repertory Grid,
Teacher.

Abstract

This study investigated classroom teachers' cognitive fictions on the concept of value. The sample consisted of 40 primary school classroom teachers using purposive sampling. The study adopted a qualitative phenomenological research design. Data were collected using a Repertory Grid Interview Questionnaire. The data were analyzed using content analysis. Four hundred cognitive fictions were developed and categorized into ten fundamental values theorized by Schwartz. The cognitive fictions were addressed based on participants' gender and training in values education. As a result classroom teachers considered the value groups "achievement", "conformity", "self-direction" the most important.

Research Article

Sınıf Öğretmenlerinin Değer Kavramına İlişkin Bilişsel Kurguları

Makale Bilgisi

DOI: 10.14812/cuefd.1301747

Makale Geçmişi:

Geliş 24.05.2023
Düzeltilme 15.11.2023
Kabul 27.12.2023

Anahtar Kelimeler:

Değer,
Değerler Eğitimi,
Bilişsel Kurgu,
Repertory Grid,
Öğretmen.

Araştırma Makalesi

Öz

Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin değer kavramlarına ilişkin bilişsel kurgularını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme yöntemi ile ilkokullarda görev yapan 40 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları belirlemek amacıyla "Repertory Grid Görüşme Formu" kullanılarak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesi sonucunda 400 bilişsel kurgu üretilmiştir. Üretilen bilişsel kurgular, Schwartz'ın değer sınıflandırmasında yer alan değer gruplarına göre benzerlikleri açısından 10 tane bilişsel kurgu grubu oluşturularak elde edilmiştir. Üretilen bilişsel kurgular, öğretmenlerin cinsiyeti ve değerler eğitimi ile ilgili eğitim alma değişkenlerine göre incelenmiştir. Bunun sonucunda sınıf öğretmenleri en çok "başarı", "uyuma" ve "özyönelim" değer gruplarını önemli görmüştür.

*Corresponding Author:sevgikoc@yyu.edu.tr

Introduction

Humans are social creatures that live in communities based on social, political, moral, and cultural principles and rules. Values constitute a significant portion of the principles and rules adopted by society (Yalar & Yanpar Yelken, 2011). Values are consequences depending on people's logical reasoning and behavior. Values are the source of conduct and provide insights for evaluating behavior (Ekşi & Katılmış, 2016). Values are criteria and rules that give direction to one's life and behavior and help one choose between alternatives, think right, evaluate right, and consequently, take the right action (Keskin, 2016). Values are also mental and emotional tools that help determine the importance of people, thoughts, or events (Durka, 2012). People can use values to determine their goals and actions and adapt them to their lives. The richness and depth of one's inner world can only be measured by the values one adopts (Aydın & Akyol Gürler, 2020).

Values allow us to build a society and guide our behavior. We can pass values down to future generations only through education. Education is the process of creating behavior change. One purpose of education is to teach one how to choose one's own values as an individual with freedom of self-determination and evaluation (Brubacher & Büyükdüvenci, 2019). Schools help students develop academic skills and adopt values through in-class and extra-curricular activities (Deveci & Ay, 2009). Values education consists of actions applied to pass down values to young generations. The goal of values education is to enable children to adopt values that will benefit them and society according to their cognitive, social, and psychological development. Some of the goals of values education are helping students adopt fundamental values, transforming them into individuals who are at peace with themselves and their environment, maintaining social order, and creating an influential school culture Aydın & Akyol Gürler, 2020).

Schwartz and Bilsky determined 56 values based on Rokeach's list of 18 terminal values and 18 instrumental values (one more value was added in 2001). They collected data from 54 countries, including Turkey, and grouped the 56 values into ten universal value types. Schwartz's Value Survey (SVS) was adapted to Turkish by Kuşdil and Kağıtçıbaşı (2000).

Table 1.
Schwartz's Value Groups

Value Groups	Definition	Related Values
Power	Social status, control over people and resources	Having social power, having authority, being rich, maintaining appearance in society (being adopted by people)
Achievement	Personal success based on social standards	Being successful, competent, ambitious, and influential (being smart)
Hedonism	Satisfaction, pleasure	Pleasure, enjoying life
Stimulation	Excitement and novelty	Being brave, living a changeable life, having an exciting life
Self-Direction	Independent thought and action	Being creative, being curious, being free, choosing one's own goals, being independent (having self-respect)
Universalism	Understanding, tolerance, and protecting the welfare of all people and for nature	Being open-minded, being virtuous, seeking social justice, equality, peace, and a world full of beauties, being in harmony with nature, protecting the environment (inner harmony)
Benevolence	Preserving and enhancing the welfare of those with whom one is in frequent personal contact	Being helpful, being honest, being forgiving, being loyal, being responsible (true

Tradition	Respect and devotion to cultural or religious customs and ideas	companionship, mature love, a spiritual life, a meaningful life) Being humble, being religious, accepting what life has given me, respecting tradition, being moderate (withdrawing from worldly affairs)
Conformity	Restraining actions and impulses that might upset or harm others and violate social expectations	Being polite, obedient, valuing parents and elders, being able to control oneself
Security	The peace and continuity of society, relationships, and oneself	National security, wanting to maintain social order, being clean, family security, reciprocating favors (sense of connectedness, being healthy)

(Schwartz, 1992 cited in Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000).

Schwartz's theory of values in Table 1 was formulated to determine the relationships between these value types.

Values have an important place in terms of being the theoretical and philosophical determinants of education and their reflection on educational practice. This effect firstly affects schools and teachers, and in a broader sense, family, media and environment. Values education is one of the reasons for the existence of the school as an education place where it is not just a teaching place, because the values of the society will be transferred to new generations. In another sense, values education will also serve as a mirror (Kaymakcan, 2012).

When the literature was examined, it was seen that there were studies on how both prospective teachers and teachers perceived the concept of value. When the studies conducted with prospective teachers were examined, Aladağ and Kuzgun (2015) determined that the most frequently used metaphors in the study, in which they tried to reveal the thoughts of classroom prospective teachers regarding the concept of value with the help of metaphors. In the study by Akitürk and Bağçeli Kahraman (2019), in which they determined the opinions of preschool prospective teachers about values education. Akhan Subaşı & Açıl (2020), in their study with prospective teachers, stated that the prospective teachers had knowledge about root values, emphasized the importance of value education. Yazar et al. (2017), in their study where they determined the metaphor perceptions of teachers and school administrators regarding the concept of values education, found that teachers mostly used the building block metaphor and school administrators used the moral metaphor. Balcı and Yanpar Yelken (2010), in their study where they determined the meanings that primary school teachers attribute to the concept of value, emphasized the place of value in social life and the role of value in the socialization and personality development of individual. Çelikkaya & Filoğlu (2014) aimed to determine how social studies teachers define the concept of values and the activities they carry out within the framework of values education, and to reveal the problems they encounter during the implementation phase. Within the framework of the findings, social studies teachers defined the concept of value as value, human, social norms, social citizen, national and spiritual elements. Pekdoğan and Korkmaz (2017) examined the opinions of teachers regarding the values education given to 5-6 year old children attending pre-school education. Karamustafaoğlu and Amanat (2017) determined the opinions of classroom teachers about values education. Gömleksiz and Kılıç (2015) evaluated the opinions, expectations and suggestions of secondary school teachers regarding values education.

Teachers play a crucial role in adopting, sustaining, and transferring values. Education is a type of art that teachers use to develop individuals and society because teachers can influence students' value judgments (Durka, 2012; Yeşiltepe & Korucuk, 2021). If we determine classroom teachers' cognitive fictions about values and examine them according to various variables and find out what they think about values education, we can perform values education better. When the literature is examined, it can be seen that there are limited studies on teachers' perceptions of the concept of value and studies on their

cognitive constructs, and there are mostly studies examining teachers' views on values education. This study is expected to contribute to the field by including teachers' cognitive constructs regarding value. Additionally, the literature has not examined whether there is a difference in teachers' cognitive constructs according to their gender. It is thought that determining how the meaning that teachers of different genders attribute to values changes, how they give meaning to values, and in which value category in the Schwartz values list they include values will contribute to the field. Another variable investigated in this study is whether teachers who received training in values education differ from teachers who did not receive cognitive constructs. Kelly (1991) based it on the individual expressing and describing his experiences in his own words. He says that individuals use various fictions to express the dimensions and facts on the experiences that make up their world. To these facts; feelings, thoughts and situations can be given as examples. These constructs created by the individual are defined by the individual with two extreme adjectives such as good-bad, beautiful-ugly, adequate-inadequate. Thus, it reveals how they make sense of and portray their own world. In this study, it was tried to determine how they gave meaning to the concept of value by using cognitive constructs.

The aim of this research is to determine the cognitive fictions of primary school teachers regarding the concept of value.

Research Questions

1. What are the cognitive fictions of teachers regarding the concept of value?
2. What is the importance level of teachers' cognitive fictions regarding the concept of value?
3. How do teachers' cognitive fiction groups comparison regarding the concept of value?
4. How do the cognitive fiction groups comparison based on the gender variable regarding teachers' concept of value?
5. How do cognitive fiction groups comparison based on the variable of teachers' training regarding the concept of value?

Method

Research Model

This study adopted a qualitative research design, which focused on seeking answers to research questions developed to explore the goals of individuals or groups about a social or human problem (Creswell, 2018). This study adopted phenomenology as the qualitative research design. Phenomenology reduces individual experiences with a phenomenon to a universal explanation (Creswell, 2018). Phenomenology is used to analyze phenomena or events that we are not entirely alien to but do not have a deep understanding or knowledge of (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Study Group

The sample consisted of 40 primary school classroom teachers in the 2020-2021 academic year. Participants were recruited using purposive criterion sampling. Purposive sampling allows researchers to explore and explain in-depth a phenomenon, event, or situation with a wealth of knowledge (Yıldırım & Şimşek, 2018). Criterion sampling is used to recruit a sample that satisfies a set of predetermined criteria (Yıldırım & Şimşek, 2018). Primary school classroom teachers from the same branch with at least three years of work experience were recruited to ensure that the sample consisted of participants who adapted to school culture with little difference in cognitive fiction regarding the concept of value. Primary school classroom teachers were the sample of choice because they play a key role in values education.

Table 2.
Demographic Characteristics

Variable		f
Gender	Woman	18
	Man	22
Years of seniority	1-5	3
	6-10	21
	11-15	6
	≥16	10
Grade level	1	9
	2	12
	3	10
	4	9
Unit of duty	Village	9
	District/Central district	10
	City	21
Seminar/Training in values education	Yes	15
	No	25

Data Collection Procedure

Data were collected using a Repertory Grid Interview Questionnaire (RGIQ). Each participant was handed out an RGIQ and informed about the research purpose and procedure. The researchers helped participants with the questionnaire when they had difficulty understanding the questions.

The first stage of the study was the definition of the phenomenon. The definition of the phenomenon is very important for research. The phenomenon of the research is the cognitive fictions of classroom teachers regarding the concept of value. In the first stage, the participants were formed by writing the cognitive fictions that come to mind when they think of value.

Data Collection Tools

In this research, it was developed to determine teachers' cognitive constructs regarding values. "Repertory Grid Interview Form" was used. The repertory grid technique was developed by George Kelly in the 1950s to reveal and evaluate personal structures. Personal constructs tell us what is similar, what is opposite, and what is relevant, dimensions used to conceptualize aspects of our daily lives (Siraj-Blatchford, 1995). This technique, which is based on personal structure theory, examines personal and interpersonal meaning systems (Neimeyer, 2004). It is thought that this technique will help us look at events from someone else's perspective and be more flexible in our judgments.

Repertory Grid Interview Questionnaire

The researchers wrote ten concepts evoked by the concept of value to determine participants' cognitive fictions about values. After listing the concepts in order of importance, they determined their importance.

Table 3.
Repertory Grid Interview Questionnaire

Gender		() Female	() Male												
Have you received training on values education?				Yes ()	No ()										
Cognitive Fictions			Scoring of Cognitive Fictions										Total Score		
Rank	Cognitive Fictions	Rank value	Please rate the words and concepts that come to your mind regarding value between 1 and 10 to indicate their importance to you. 1 being very little important, 10 being very important										Multiply the cognitive fiction score by the rank value		
	Write the words that come to your mind when the word value is mentioned, in order														
1	Love	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10x10=100		
2	Compassion	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	9x8=72		
3	Family	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	8x10=80		
4	Responsibility	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	7x10=100		
5	Patience	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	6x6=36		
6	Solidarity	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	5x7=35		
7	Justice	4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	4x10=40		
8	Patriotism	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	3x5=15		
9	Conscience	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	2x10=20		
10	Trust	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1x9=9		
Descriptions															
1. If the concept of value reminds you of concepts, please write them in the order they come to your mind.															
2. Rank the concepts that come to your mind regarding the concept of value in order of importance from 1 to 10.															
3. Determine the importance of the value you rank regarding the concept of value.															

There is only a question asked that is about 'When the word value is mentioned, write down the words that come to your mind in order?' The researchers helped participants with the questionnaire when they had difficulty understanding the form of Repertory Grid Interview Questionnaire. In the first stage, the cognitive constructs that come to mind from the participants when they say value. After this stage, the cognitive constructs produced classified according to their similarities. Each participant (n=40) generated ten cognitive functions (400 in total). The cognitive fictions were grouped according to Schwartz's Classification of Values (Power, achievement, hedonism, stimulation, self-direction, universalism, benevolence, tradition, conformity, security). Cognitive fiction groups belonging to the group and subgroups were formed. With this way by seeing how certain cognitive constructs are clustered, the researcher can determine whether there is a way of making sense.

Data Analysis

The data were analyzed using content analysis, which is employed to arrive at the concepts and relationships that describe the data. In content analysis, similar data are grouped around certain concepts and themes, and then, sorted and interpreted in a way that readers can understand.

Arithmetic averages were taken to show the weighted importance of the cognitive constructs produced by classroom teachers. The weighted importance levels of the cognitive construct groups were

obtained by dividing the total score of the cognitive constructs produced in each group by the number of cognitive constructs produced in that group. Cognitive fictions need not be values. For example, any cognitive fiction was tried to be placed under the value groups in the Schwartz values list, the themes of which were already determined. Thus, concepts that evoke the concept of value in teachers' minds were included under each value list. All cognitive constructs of teachers are included. Table1, gives the Schwartz values list was used to categorize the associations. For example, since concept of honesty is included in the category of benevolence, this concept of those who use the concept of honesty is included in Schwartz's benevolence category.

For reliability, the data were coded separately by two experts, and intercoder reliability was calculated using Miles and Huberman's (1994) formula: [Reliability = (number of agreements) / (number of agreements + number of disagreements) X100]. The interrater reliability in the present study was 92%. A consensus was reached on the codes that the researchers evaluated as different. For example, when deciding under which theme any concept that comes to teachers' minds when it comes to values would fall under, the harmony between the views of the two researchers was examined.

Findings

The first section addressed participants' cognitive fictions regarding the concept of value and presented the findings on the importance levels of cognitive fictions, which were compared based on gender and training in values education.

1. What are teachers' cognitive fictions regarding the concept of value? Findings regarding the question

Table 4.
Cognitive Fiction Groups

Power (2)		
Acceptance 12M 7.9=63	Accepted 35M 2.9=18	
Achievement (16)		
Diligence 3M 10.6=60	Diligence 6F 10.8=80	Diligence 7M 10.8=80
Education 12M 4.10=40	Career 13M 10.9=90	Self-improvement 13M 2.10=20
Production 13M 8.9=72	Diligence14F 8.9=72	Work 16M 9.10=90
Achievement 16M 10.6=60	Diligence 28M 7.10=70	Diligence 29M 6.9=54
Talent 30M 10.9=90	Diligence 32M 6.10=60	Diligence 33M 10.9=90
Achievement 37F 5.10=50		
Hedonism (3)		
Serenity 2F 3.10=30	Serenity 3M 7.6=42	Serenity 35M 7.10=70
Stimulation (0)		
Self-Direction (6)		
Time 4F 10.5=50	Freedom 10F 2.10=20	Internalization 12M 3.10=30
Self-confidence 21F 9.7=63	Target 30M 8.9=72	Target 31F 10.10=100
Universalism (139)		
Tolerance 1F 6.10=60	Respect 1F 5.10=50	Morality 1F 3.10=30
Tolerance 2F 8.9=72	Justice 2F 6.10=60	Morality 2F 4.10=40
Respect 2F 7.10=70	Respect 3M 4.8=32	Justice 3M 1.10=10
Equality 3M 2.9=18	Morality 3M 6.6=36	Compassion 4F 8.8=64
Knowledge 4F 7.6=42	Respect 5M 2.9=18	Morality 5M 1.10=10
Tolerance 6F 4.8=32	Respect 6F 3.10=30	Morality 6F 2.10=20
Tolerance 7M 7.8=56	Compassion 7M 6.9=54	Respect 7M 1.10=10
Morality 7M 5.10=50	Empathy 8F 7.8=56	Morality 8F 3.10=30
Compassion 8F 5.9=45	Justice 8F 4.10=40	Tolerance 8F 6.9=54
Respect 8F 2.10=20	Tolerance 9M 3.10=30	Respect 9M 1.10=10
Equality 9M 5.10=50	Understanding 9M 9.10=90	Justice 9M 4.10=40
Respect 10F 3.10=30	Empathy 10F 5.10=50	Justice 10F 1.10=10

Equality 10F 4.10=40	Tolerance 10F 7.9=63	Understanding 10F 8.9=72
Respect 11M 3.10=30	Morality 11M 1.10=40	Virtue 11M 9.9=81
Good manners 13M 9.9=81	Respect 13M 1.10=10	Nature/Environment 13M 7.9=63
Respect 14F 1.10=10	Respect 15F 4.10=40	Tolerance 15F 5.10=50
Compassion 15F 3.10=30	Morality 16M 1.10=10	Respect 16M 2.10=20
Justice 17F 2.10=20	Equality 17F 8.8=64	Empathy 17F 6.9=54
Respect 17F 1.10=10	Tolerance 17F 5.8=40	Respect 18M 6.9=54
Compassion 18M 4.9=36	Tolerance 18M 8.9=72	Morality 18M 1.10=10
Justice 19M 4.10=40	Tolerance 19M 6.10=60	Empathy 19M 7.10=70
Respect 19M 3.10=30	Respect 20F 5.10=50	Morality 20F 1.10=10
Compassion 20F 8.10=80	Tolerance 20F 7.10=70	Positive character 20F 4.10=40
Virtue 20F 6.10=60	Justice 21F 1.10=10	Respect 21F 3.10=30
Equality 21F 5.10=50	Tolerance 21F 4.10=40	Compassion 21F 6.9=54
Respect 22M 3.10=30	Compassion 22M 5.9=45	Tolerance 22M 7.10=70
Justice 22M 1.10=10	Respect 23M 8.8=64	Compassion 23M 6.9=54
Justice 23M 4.10=40	Tolerance 23M 5.9=45	Tolerance 24M 4.7=28
Justice 24M 1.10=10	Compassion 24M 3.8=24	Compassion 24M 6.6=36
Justice 25F 9.10=90	Empathy 25F 6.10=60	Respect 25F 5.10=50
Tolerance 26M 6.9=54	Justice 26M 4.10=40	Respect 26M 5.10=50
Morality 27M 10.9=90	Altruism 27M 1.10=10	Respect 27M 4.9=36
Justice 27M 2.9=18	Respect 28M 6.10=60	Justice 28M 2.10=20
Compassion 28M 9.10=90	Morality 28M 1.10=10	Tolerance 28M 4.10=40
Compassion 29M 3.10=30	Respect 29M 1.10=10	Human 30M 1.10=10
Morality 30M 5.10=50	Respect 31F 2.10=20	Tolerance 31F 4.10=40
Morality 31F 1.10=10	Compassion 31F 5.10=50	Respect 32M 2.10=20
Justice 32M 4.10=40	Tolerance 32M 3.10=30	Justice 33M 4.10=40
Respect 33M 1.10=10	Empathy 33M 6.10=60	Tolerance 33M 3.10=30
Scientificity 33M 9.9=81	Ethics 33M 5.10=50	Nature/Environment 34M 6.6=36
Sensitivity 34M 3.10=30	Respect 34M 2.10=20	Morality 35M 1.10=10
Respect 36F 2.10=20	Reverence 36F 8.10=80	Compassion 36F 4.10=40
Justice 37F 6.10=60	Respect 37F 2.10=20	Tolerance 37F 3.10=30
Morality 38F 9.10=90	Respect 38F 2.10=20	Justice 39F 9.10=90
Compassion 39F 10.10=100	Morality 39F 1.10=10	Respect 39F 5.10=50
Respect 40F 6.10=60	Compassion 40F 2.10=20	Justice 40F 10.10=100
Tolerance 40F 8.9=72		
Benevolence (123)		
Love 1F 4.10=40	Responsibility 1F 7.10=70	Cooperation 2F 10.9=90
Love 2F 2.10=20	Honesty 2F 5.10=50	Honesty 3M 3.9=27
Responsibility 3M 9.6=54	Interest 4F 9.6=54	Honesty 4F 4.10=40
Favor 5M 7.9=63	Sharing 5M 10.10=100	Cooperation 5M 9.10=90
Love 5M 5.9=45	Honesty 6F 5.9=45	Responsibility 6F 9.8=72
Companionship 6F 7.8=56	Love 6F 8.8=64	Cooperation 7M 9.10=90
Love 7M 3.10=30	Honesty 7M 2.9=18	Responsibility 7M 8.9=72
Love 8F 1.10=10	Cooperation 8F 8.8=64	Responsibility 8F 10.8=80
Hospitality 8F 9.8=72	Truth 9M 10.10=100	Honesty 9M 7.10=70
Helpfulness 9M 8.10=80	Love 9M 2.10=20	Favor 9M 6.10=60
Love 10F 10.8=80	Favor 10F 9.8=72	Helpfulness 10F 6.7=42
Honesty 11M 2.10=20	Cooperation 11M 8.8=64	Love 11M 4.9=36
Devotion 11M 7.9=63	Responsibility 11M 10.8=80	Love 14F 2.10=20
Truth 14F 4.9=36	Helpfulness 14F 9.9=81	Responsibility 14F 6.10=60
Honesty 14F 5.9=45	Love 15F 2.10=20	Honesty 15F 6.10=60
Maturity 15F 7.9=63	Hospitality 15F 10.9=90	Love 16M 3.10=30
Sharing 16M 4.8=32	Truth 16M 6.10=60	Love 17F 4.8=32
Honesty 17F 3.10=30	Sharing 17F 10.9=90	Friendship 17F 9.7=63
Cooperation 17F 7.7=49	Love 18M 5.9=45	Friendship 18M 10.9=90

Cooperation 18M 3.9=27	Honesty 19M 9.10=90	Cooperation 19M 5.10=50
Love 19M 2.10=20	Responsibility 19M 8.10=80	Responsibility 20F 3.10=30
Honesty 20F 2.10=20	Helpfulness20F 9.10=90	Cooperation 21F 10.7=70
Love 21F 2.10=20	Honesty 22M 4.10=40	Love 22M 2.8=16
Truth 22M 10.9=90	Helpfulness 22M 6.9=54	Cooperation 23M 7.9=63
Companionship 23M 9.8=72	Love 23M 2.10=20	Companionship 24M 7.3=21
Love 24M 5.4=20	Honesty 24M 2.9=18	Love 25F 4.10=40
Companionship 25F 8.10=80	Cooperation 25F 3.9=27	Responsibility 25F 2.10=20
Honesty 25F 7.10=70	Cooperation 26M 9.9=81	Companionship 26M 10.9=90
Love 26M 3.10=30	Love 27M 3.10=30	Hospitality 27M 5.10=50
Honesty 28M 3.10=30	Love 28M 8.10=80	Love 29M 2.10=20
Truth 29M 4.10=40	Responsibility 29M 5.10=50	Honesty 30M 7.9=63
Honesty 31F 8.10=80	Love 31F 3.10=30	Love 32M 1.10=10
Helpfulness 32M 5.10=50	Love 33M 2.10=20	Love 34M 1.10=10
Honesty 34M 4.10=40	Helpfulness 35M 5.10=50	Love 35M 3.10=30
Love 36F 7.10=70	Honesty 36F 3.10=30	Responsibility 36F 6.10=60
Love 37F 1.10=10	Helpfulness 37F 7.10=70	Honesty 37F 8.10=80
Responsibility 37F 9.10=90	Helpfulness 38F 4.10=40	Truth 38F 7.10=70
Honesty 38F 1.10=10	Responsibility 38F 10.10=100	Sharing 38F 8.10=80
Love 38F 3.10=30	Honesty 39F 3.10=30	Responsibility 39F 8.10=80
Truth 39F 2.10=20	Love 39F 6.10=60	Loyalty 40F 1.10=10
Responsibility 40F 9.7=63	Love 40F 7.8=56	Companionship 40F 5.10=50
Tradition (34)		
Culture 1F 9.7=63	Tradition 1F 10.8=80	Religious life 4F 2.10=20
Humility 4F 6.8=48	History 5M 3.9=27	Culture 5M 6.10=60
Respecting the past 5M 4.10=40	Tradition 11M 5.10=50	Resistance 12M 9.9=81
Religion 12M 8.8=64	Making Do 15F 8.9=72	Tradition 16M 8.7=56
Past 16M 7.7=49	Culture 18M 9.9=81	Culture 20F 10.7=70
Culture 23M 10.6=60	Devoutness 23M 1.10=10	Customs and traditions 24M 9.7=63
Culture 25F 1.10=10	Culture 26M 2.9=18	Devoutness 26M 1.10=10
Devoutness 27M 8.10=80	Culture 29M 9.10=90	Past 29M 10.9=90
Tradition 29M 8.9=72	Religion 30M 3.10=30	Culture 33M 7.10=70
Unwritten 35M 10.6=60	Modesty 36F 9.10=90	Religion 36F 1.10=10
History Consciousness 38F 5.10=50	Culture 38F 6.10=60	Culture 39F 7.10=70
Religion 40F 3.10=30		
Conformity (27)		
Patience 2F 9.9=81	Decency 11M 6.10=60	Obedience 12M 6.4=24
Attitude 12M 2.10=20	Behavior 12M 5.5=25	Obeying rules 13M 4.9=36
Positive behavior 13M 3.9=27	Getting along well 13M 5.9=45	Being thrifty 14F10.8=80
Self-control 14F 7.10=70	Being thrifty 15F 9.9=81	Behavior 16M 5.9=45
Kindness 19M 10.10=100	Conscience 24M 10.5=50	Self-control 25F10.10=100
Conscience 26M 7.9=63	Patience 28M 10.10=100	Conscience 30M 2.10=20
Kindness 30M 9.9=81	Conscience 31F 7.10=70	Obeying rules 32M 9.10=90
Frugality 34M 9.5=45	Being thrifty 34M 10.7=70	Obeying rules 35M 9.8=72
Decency 36F 10.10=100	Patience 37F 4.10=40	Conscience 39F 4.10=40
Security (50)		
Family 1F 2.10=20	Health 1F 1.10=10	Cleaning 1F 8.8=64
Health 2F 1.10=10	Family 3M 8.5=40	Trust 3M 5.7=35
Family 4F 1.10=10	Health 4F 3.10=30	Trust 4F 5.9=45
Solidarity 5M 8.9=72	Trust 6F 6.9=54	Family 6F 1.10=10
Trust 7M 4.8=32	Reflection 12M 10.9=90	Belief 12M 1.10=10
School Culture 13M 6.9=54	Patriotism 14F 3.10=30	Patriotism 15F 1.10=10
Solidarity 18M 7.9=63	Patriotism 18M 2.9=18	Homeland Consciousness 19M 1.10=10

Patriotism 21F 8.8=64	Unity 21F 7.8=56	Family 22M 8.10=80
National Consciousness 22M 9.9=81	Family 23M 3.10=30	Family 24M 8.2=16
Family 26M 8.10=80	Nation 27M 7.10=70	Flag 27M 9.9=81
Homeland 27M 6.9=54	Patriotism 28M 5.10=50	Belief 29M 7.10=70
Homeland 30M 4.10=40	Family 30M 6.9=54	Homeland 31F 6.10=60
Flag 31F 9.10=90	Collaboration 32M 7.10=70	Patriotism 32M 10.10=100
Solidarity 32M 8.9=72	Solidarity 33M 8.10=80	Patriotism 34M 5.6=30
National Awareness 34M 7.7=49	Family 34M 8.7=56	Patriotism 35M 4.10=40
Society 35M 8.9=72	Cleaning 35M 6.10=60	Love for Nation 36F 5.10=50
Belief 37F 10.10=100	Patriotism 40F 4.10=40	

Explanation: The first number indicates the rank of the participant. The letter next to the first number indicates gender. The second number indicates the importance score of the cognitive fiction. The last number indicates the weighted score of the cognitive fiction. For example, "29M 7.10=70," where "29" is the rank of the participant, "M" indicates that the participant is a man, "7" is the rank score of the cognitive fiction, "10" is the importance level in the cognitive fiction, and "70" is the weighted score of the cognitive fiction.

Table 4 shows the cognitive fiction groups. Each participant (n=40) generated ten cognitive functions (400 in total). The cognitive fictions were grouped according to Schwartz's Classification of Values. "Universalism" (139) had the highest number of cognitive fictions, followed by "Benevolence" (123), "Security" (50), "Tradition" (34), "Conformity" (27), "Achievement" (16), "Self-Direction" (6), and "Power" (2). "Stimulation" (0) had no cognitive fiction and therefore was not included in the Table.

The sample consisted of 22 men and 18 women. Female participants generated 180 cognitive fictions, which were grouped into value groups. Table 4 shows that "Universalism" (67) had the highest number of cognitive fictions, followed by "Benevolence" (65), "Security" (18), "Tradition" (13), "Conformity" (9), "Self-Direction" (4), "Achievement" (3), and "Hedonism" (1). "Stimulation" (0) and "Power" (0) contained had no cognitive fiction.

Male participants generated 220 cognitive fictions, which were grouped into value groups. "Universalism" (72) had the highest number of cognitive fictions, followed by "Benevolence" (58), "Security" (32), "Tradition" (21), "Conformity" (18), "Achievement" (13), "Self-Direction" (2), "Hedonism" (2), and "Power" (2). "Stimulation" (0) had no cognitive fiction.

2. What is the importance level of teachers' cognitive fictions regarding the concept of value? Findings regarding the question

Table 5.
Importance Levels of Cognitive Fiction

Participant	Power		Achievement		Hedonism		Self-direction		Universalism		Benevolence		Tradition		Conformity		Security	
	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P
1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	140	2	110	2	143	-	-	3	94
2	-	-	-	-	1	30	-	-	4	242	3	160	-	-	1	81	1	10
3	-	-	1	60	1	42	-	-	4	96	2	81	-	-	-	-	2	75
4	-	-	-	-	-	-	1	50	2	106	2	94	2	68	-	-	3	95
5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	28	4	298	3	127	-	-	1	72
6	-	-	1	80	-	-	-	-	3	82	4	237	-	-	-	-	2	64
7	-	-	1	80	-	-	-	-	4	170	4	210	-	-	-	-	1	32
8	-	-	-	-	-	-	-	-	6	245	4	226	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	5	220	5	330	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	1	20	6	265	3	194	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-	-	3	151	5	263	1	50	1	60	-	-
12	1	63	1	40	-	-	1	30	-	-	-	-	2	145	3	69	2	100
13	-	-	3	182	-	-	-	-	3	154	-	-	-	-	3	108	1	54
14	-	-	1	72	-	-	-	-	1	10	5	242	-	-	2	150	1	30
15	-	-	-	-	-	-	-	-	3	120	4	233	1	72	1	81	1	10
16	-	-	2	150	-	-	-	-	2	30	3	122	2	105	1	45	-	-

17	-	-	-	-	-	-	-	5	188	5	264	-	-	-	-	-	-	
18	-	-	-	-	-	-	-	4	172	3	162	1	81	-	-	2	81	
19	-	-	-	-	-	-	-	4	200	4	240	-	-	1	100	1	10	
20	-	-	-	-	-	-	-	6	310	3	140	1	70	-	-	-	-	
21	-	-	-	-	-	1	63	5	184	2	90	-	-	-	-	2	120	
22	-	-	-	-	-	-	-	4	155	4	200	-	-	-	-	2	161	
23	-	-	-	-	-	-	-	4	203	3	155	2	70	-	-	1	30	
24	-	-	-	-	-	-	-	4	86	3	59	1	63	1	50	1	16	
25	-	-	-	-	-	-	-	3	200	5	237	1	10	1	100	-	-	
26	-	-	-	-	-	-	-	3	144	3	201	2	28	1	63	1	80	
27	-	-	-	-	-	-	-	4	154	2	80	1	80	-	-	3	205	
28	-	-	1	70	-	-	-	5	220	2	110	-	-	1	100	1	50	
29	-	-	1	54	-	-	-	2	40	3	110	3	252	-	-	1	70	
30	-	-	1	90	-	-	1	72	2	60	1	63	1	30	2	101	2	94
31	-	-	-	-	-	1	100	4	120	2	110	-	-	1	70	2	150	
32	-	-	1	60	-	-	-	3	90	2	60	-	-	1	90	3	242	
33	-	-	1	90	-	-	-	6	271	1	20	1	70	-	-	1	80	
34	-	-	-	-	-	-	-	3	86	2	50	-	-	2	115	3	135	
35	1	18	-	-	1	70	-	1	10	2	80	1	60	1	72	3	172	
36	-	-	-	-	-	-	-	3	140	3	160	2	100	1	100	1	50	
37	-	-	1	50	-	-	-	3	110	4	250	-	-	1	40	1	100	
38	-	-	-	-	-	-	-	2	110	6	330	2	110	-	-	-	-	
39	-	-	-	-	-	-	-	4	250	4	190	1	70	1	40	-	-	
40	-	-	-	-	-	-	-	4	252	4	179	1	30	-	-	1	40	
Tot al	2	81	16	1078	3	142	6	335	139	581	123	634	3	183	2	163	5	252
Av era ge		40.5		67.37		47.33		55.83		41.82		51.54		53.94		60.55		50.44

Table 5 shows the importance levels of the cognitive fictions. Table 5 presents the number of cognitive fictions generated and the scores given to the cognitive fictions by participants. Their arithmetic averages were taken to show the cognitive fictions' weighted importance levels. The weighted importance level of a cognitive fiction group was the total score of the cognitive fictions in each group divided by the number of cognitive groups in that group. Participants regarded "Achievement" ($\bar{X}=67.37$) as the most important value group, followed by "Conformity" ($\bar{X}=60.55$) and "Self-Direction" ($\bar{X}=55.83$).

Comparison of Cognitive Fictions

This section compared the participants' cognitive fictions according to variables: gender and training in values education. The distribution of the cognitive fictions related to the concept of value was presented depending on the variables. Tables presented the distributions based on three factors [Arithmetic mean, number of fiction (NF), fiction score (FS)]. The variables were compared over their arithmetic mean scores. The three most important and the three least important value groups were specified. The findings were interpreted based on arithmetic means, the number of fictions (NF), and fiction scores (FS).

3. How do teachers' cognitive fiction groups comparison regarding the concept of value? Findings regarding the question

Table 6.
Comparison of cognitive fiction groups

Teachers	The Most Important			The Least Important				
	Value Group	\bar{X}	NF	FS	Value Group	\bar{X}	NF	FS
Classroom Teachers	Conformity	60.55	27	1635	Stimulation	0	0	0
	Achievement	67.37	16	1078	Power	40.5	2	81
	Self-Direction	55.83	6	335	Universalism	41.82	139	5814

NF: Number of Fiction FS: Fiction Score

Table 6 shows that classroom teachers viewed “Achievement” ($\bar{X}=67.37$), “Conformity” ($\bar{X}=60.55$), and “Self-Direction” ($\bar{X}=55.83$) as the most important value groups. They regarded “Stimulation” ($X=0$), “Power” ($\bar{X}=40.5$), and “Universalism” ($\bar{X}=41.82$) as the least important value groups.

4. How do the cognitive construct groups comparison based on the gender variable regarding teachers’ concept of value? Findings regarding the question

Table 7.
Comparison of cognitive fiction groups by gender

Gender	The Most Important				The Least Important			
	Value Group	\bar{X}	NF	FS	Value Group	\bar{X}	NF	FS
Female	Conformity	53.01	65	3446	Power	0	0	0
	Achievement	45.88	67	3074	Stimulation	0	0	0
	Self-Direction	42.38	18	763	Hedonism	30	1	30
Male	Tradition	55.28	21	1161	Stimulation	0	0	0
	Achievement	67.38	13	876	Power	40.5	2	81
	Hedonism	56	2	112	Universalism	38.05	70	2740

NF: Number of Fiction FS: Fiction Score

Table 7 shows the three most and least important value groups based on the arithmetic mean of male and female participants’ cognitive fiction groups. Both male and female participants found “Achievement” the most important value group. Both male and female participants regarded “Stimulation” and “Power” as the least important value groups. In addition to these value groups, female participants considered “Hedonism” a value group of little importance, while male participants considered “Universalism” as a value group of little importance.

Female participants generated the most and fewest cognitive fictions for “Achievement” (67) and “Self-Direction” (18), respectively. Female participants scored “Conformity” (3446) the highest and “Self-Direction” (763) the lowest. Male participants generated the highest and lowest number of cognitive fictions for “Tradition” (21) and Hedonism, respectively. Male participants scored “Tradition” (1161) the highest, whereas they scored “Hedonism” (112) the lowest.

5. How do cognitive fiction groups comparison based on the variable of teachers’ training in the concept of value? Findings regarding the question

Table 8.
The Effect of Training in Values Education on Cognitive Fiction Groups

Training	The Most Important				The Least Important			
	Value Group	\bar{X}	NF	FS	Value Group	\bar{X}	NF	FS
Training	Tradition	57.88	18	1042	Stimulation	0	0	0
	Achievement	57.75	4	231	Hedonism	30	1	30
	Power	63	1	63	Selfdirection	40.66	3	122
Not Training	Conformity	68.73	15	1031	Stimulation	0	0	0
	Achievement	70.33	12	844	Power	18	1	18
	Selfdirection	71	3	213	Universalism	40.01	91	3641

Table 8 shows the distribution of cognitive fiction groups depending on whether or not participants had received training in values education before. Participants who had received training in values education before viewed “Power” ($\bar{X}=63$), “Tradition” ($\bar{X}=57.88$), and “Achievement” ($\bar{X}=57.75$) as the most important value groups. In contrast, they viewed “Stimulation” ($\bar{X}=0$), “Hedonism” ($\bar{X}=30$), and “Self-Direction” ($\bar{X}=40.66$) as the least important value groups. “Tradition” (18) had the highest number of cognitive fictions, whereas “Power” (1) had only one. Participants who had received training in values

education before scored “Tradition” (18) the highest and “Power” (63) the lowest. Participants who had not received training in values education before regarded “Self-Direction” ($\bar{X}=71$), “Achievement” ($\bar{X}=70.33$), and “Conformity” ($\bar{X}=68.73$) as the most important value groups. In contrast, they regarded “Stimulation” ($\bar{X}=0$), “Power” ($\bar{X}=18$), and “Universalism” ($\bar{X}=40.01$) as the least important value groups. “Conformity” (15) has the most cognitive fictions, whereas “Self-Direction” (3) had the fewest cognitive fictions. Participants who had not received training in values education before scored “Conformity” (1031) the highest and “Self-Direction” (213) the lowest.

Discussion & Conclusion

This study determined primary school classroom teachers’ cognitive fictions related to the concept of value. The data were collected using a Repertory Grid Interview Questionnaire. The data were analyzed using content analysis.

Participants’ cognitive fictions were grouped according to Schwartz’s classification. Each participant was asked to generate ten cognitive fictions. They generated 400 cognitive fictions in total. “Universalism” had the highest number of cognitive fictions, followed by “Benevolence,” “Security,” “Tradition,” “Conformity,” “Achievement,” “Self-Direction,” and “Power.” “Stimulation” had no cognitive fiction. Kuşdil & Kağıtçıbaşı (2000) found that teachers regarded “Universalism,” “Security,” and “Benevolence” as the most important and “Stimulation” and “Tradition” as the least important value groups. Memiş and Güney Gedik (2010) reported that classroom teachers considered “Universalism” the most important value group, followed by “Security,” “Self-Direction,” “Benevolence,” “Conformity,” “Tradition,” “Hedonism,” “Achievement,” “Stimulation,” and “Power.” Oğuz (2012) determined that prospective teachers viewed “Universalism,” “Benevolence,” and “Security” as the most important and “Stimulation,” “Hedonism,” and “Conformity” as the least important value groups. Yeşiltepe & Korucuk (2021) observed that classroom teachers considered “Tradition,” “Benevolence,” “Security,” “Power,” and “Self-Direction” the most important value groups. On the other hand, they regarded “Achievement,” “Stimulation,” “Hedonism,” “Conformity,” and “Universality” as the least important value groups. Bektaş (2012) reported 200 cognitive fictions generated by classroom teachers, who mainly addressed the values of tolerance, honesty, patience, criticism, patriotism, and helpfulness. Abukan (2019) noted that teachers’ perceptions of fundamental values revolved around morality, respect, honesty, love, patriotism, helpfulness, etc. In Ateş (2013), teachers stated that values education should focus on national moral values, responsibility, living together, and respect.

The cognitive fiction score was divided by the number of cognitive fictions (arithmetic mean) to determine the importance levels of the cognitive fictions generated by all participants. The results showed that participants viewed “Achievement,” “Conformity,” and “Self-Direction” as the most important value groups. When this result is evaluated, the conclusion that success is important for classroom teachers is defined as personal success based on social standards in the values specified by Schwartz (1992). Being successful, being competent, being ambitious and having a say is an indication that teachers care about it.

Both male and female participants generated the highest number of cognitive fictions for “Universalism.” The universalism value group was determined by Schwartz (1992) as understanding, tolerance and caring for and promoting the well-being of all people. In this study, producing cognitive fiction mostly in the universalism value group is important for teachers to consider looking after the good of all humanity. Female participants developed no cognitive fiction for “Power.” Male participants also generated the fewest cognitive fictions for “Power.” Neither male nor female participants generated cognitive fictions for “Stimulation.” Memiş and Güney Gedik (2010) found that both male and female classroom teachers regarded “Universalism” and “Security” as the most important and “Power” as the least important value groups. Schwartz and Prince-Gibson (1998) reported that men and women had similar trends regarding the importance attached to values. Oğuz (2012) determined that female prospective teachers had more positive views of “Self-Direction,” “Universalism,” “Benevolence,” and “Security” than their male counterparts. Dilmaç et al. (2008) observed that male prospective teachers

considered “Universality” and “Self-Direction” more important than did female prospective teachers. In contrast, the latter considered “Power” more important than the former.

Female participants viewed “Conformity,” “Achievement,” and “Self-Direction” as the most important value groups, whereas they viewed “Hedonism” as the least important value group. Male participants considered “Achievement,” “Hedonism” and “Tradition” the most important value groups and “Universalism” as the least important. When evaluated in terms of importance levels, it was determined that male and female teachers differ. Female teachers determined the conformity value group as the most important. Schwartz (1992) determined that the conformity value group attaches more importance than men to dimensions such as limiting impulses and actions that may harm others and go against social expectations, politeness, valuing parents, and being able to control oneself. It has been observed that individual pleasure and enjoying life are not considered important by female teachers.

Participants teaching first, second, and fourth graders generated the highest number of cognitive fictions for “Universalism,” “Benevolence,” and “Security.” Participants teaching third graders generated the most cognitive fictions for “Universalism,” “Benevolence,” and “Tradition.” Participants teaching first graders generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation” and “Hedonism.” Participants teaching second graders generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation” and “Power.” Participants teaching third graders generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation,” “Power,” “Hedonism,” and “Self-Direction.” Participants teaching fourth graders generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation” and “Power.” Aksoy (2017) reported no effect of grade level on teachers’ views of values education.

All participants considered “Achievement” and “Conformity” important. Participants teaching first graders regarded “Power” as more important than did other participants. Participants teaching second graders regarded “Hedonism” as more important than did other participants. Participants teaching third graders regarded “Conformity” as more important than did other participants. Participants teaching fourth graders regarded “Self-Direction” as more important than did other participants. Participants teaching first graders considered “Stimulation,” “Hedonism,” and “Conformity” the least important value groups. Participants teaching second graders considered “Stimulation,” “Power,” and “Self-Direction” the least important value groups. Participants teaching third graders considered “Stimulation,” “Hedonism,” “Power,” and “Self-Direction” the least important value groups. Participants teaching fourth graders considered “Stimulation,” “Hedonism,” and “Power” the least important value groups.

All teachers generated the most cognitive fictions for “Universalism,” “Benevolence,” and “Security,” regardless of whether they worked in cities, districts, or villages. Participants working in cities generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation,” “Power,” and “Hedonism.” Participants working in districts generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation” and “Power.” Participants working in villages generated the fewest cognitive fictions for “Stimulation,” “Achievement,” “Power,” and “Hedonism.” Fırat (2007) determined that socioeconomic characteristics affected teachers’ perceptions of “Stimulation,” “Self-Direction,” “Benevolence,” and “Conformity.”

Teachers who had received training in values education before generated the most cognitive fictions for “Universalism,” “Benevolence,” and “Tradition” and the fewest cognitive fictions for “Power,” “Hedonism,” and “Stimulation.” Participants who had not received training in values education before generated the most cognitive fictions for “Universalism,” “Benevolence,” and “Security” and the fewest cognitive fictions for “Power,” “Hedonism,” and “Stimulation.” Aksoy (2017) and Başçı (2012) reported that receiving training in values education did not affect teachers’ views of values education, which is consistent with the result of the present study.

Teachers who had received training in values education before considered “Power” more important than did those who had not received training in values education before, whereas the latter considered “Self-Direction” more important than did the former. When this result is evaluated, it is seen that classroom teachers who receive values education care about their social position and control over people and resources. Participants who had received training in values education before considered

“Stimulation,” “Hedonism,” and “Self-Direction” less important than did those who had not received training in values education before, whereas the latter considered “Stimulation,” “Power,” and “Universalism” less important than did the former.

It is recommended that this research which was conducted with classroom teachers, also be conducted with groups of teachers from different branches. It can be revealed which values in the Schwartz values list are important for teachers in different branches. It is recommended to conduct more in-depth studies with teachers regarding Schwartz value groups.

Author Contribution Rates

The authors contributed equally to the study.

Ethical Declaration

All rules included in the “Directive for Scientific Research and Publication Ethics in Higher Education Institutions” have been adhered to, and none of the “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics” included in the second section of the Directive have been implemented. This study approved by Van Yüzüncü Yıl University Social and Human Sciences Publication Ethics Committee with the decision numbered 2246 dated 25.05.2021.

Conflict Statement

The author declares no competing interests.

Türkçe Sürümü

Giriş

İnsan, sosyal bir varlık olarak diğer insanlarla bir arada yaşamaktadır. Bireylerin bir arada yaşamasını mümkün kılan toplumsal, siyasal, ahlaki ve kültürel ilke ve kurallar bulunmaktadır. Toplum tarafından benimsenen ve yaşatılan bu ilke ve kuralların önemli bir kısmını değerler oluşturmaktadır (Yalar & Yanpar Yelken, 2011). Değer, bireyin mantıki muhakemesine göre şekillenen ve davranışlarına bağlı olarak ortaya çıkan sonucun niteliğidir. Değerler, davranışlara kaynaklık etmekte ve davranışları değerlendirmeye yarayan anlayışlar geliştirmektedir (Ekşi & Katılmış, 2016). Değerler; bireyin yaşamına, davranışına yön veren, kural görevi gören, bireyin davranışları, sonuçları arasından seçim yapmasına yardımcı olarak bireyin doğru düşünmesinde, doğru değerlendirme yapmasında ve doğru eyleme yönlendirmesinde rehberlik eden ölçütlerdir (Keskin, 2016). Aynı zamanda değerler, insanların, düşüncelerin ya da olayların önemini belirlemesinde bireylere yardımcı olan zihinsel ve duygusal araçlardır (Durka, 2012). İnsanın, bireysel olarak hayatını, amaçlarını ve eylemlerini belirlemesi ve onlara uyum sağlaması değerlerle mümkündür. İnsanın iç dünyasının zengin ve derin bir kişilik hâline gelmesi ancak benimsediği değerlerle ölçülebilir (Aydın & Akyol Gürler, 2020).

Toplumun oluşumunu sağlayan, davranışlarımıza yön gösteren değerler ancak eğitim ile yeni nesillere aktarılabilir. Eğitim, bireyin davranışlarında değişiklik oluşturma sürecidir. Eğitimin amaçlarından bir tanesi de bireyin kendi yönünün tayini konusunda değerlendirme özgürlüğüne sahip olarak kendi değerlerini belirlemeyi öğrenmesidir (Brubacher & Büyükdüvenci, 2019). Eğitim kurumları olan okullarda öğrencilerin akademik yönden gelişimlerinin sağlanmasının yanı sıra ders içi ve ders dışı etkinliklerle değerlerin kazandırılması büyük önem taşımaktadır (Deveci & Ay, 2009). Değerleri yeni nesillere kazandırmak amacıyla uygulanan eğitim faaliyetleri değerler eğitimi olarak ifade edilmektedir. Değerler eğitiminde amaç, çocukların kendilerine ve topluma yararlı olacak değerleri bilişsel, sosyal ve psikolojik gelişimlerine uygun olarak kazanmalarınıdır. Temel insani değerleri kazandırmayı, kendisi ve çevresi ile barışık bireyler yetiştirmeyi, toplumsal düzeni korumayı, etkili bir okul kültürü oluşturmayı kapsarken karakter eğitimi de desteklemektedir (Aydın & Akyol Gürler, 2020).

Schwartz ve diğerlerinin 18 amaç değer ve 18 araç değerden oluşan listesini temel alarak hazırladıkları 56 değer ile (2001 yılında 1 değer daha eklenmiştir) çalışmalarına başlamışlardır. Türkiye'nin de içinde bulunduğu 54 ülkeden veri toplanmıştır, yapılan analizler sonucunda 56 değer evrensel olduğu düşünülen 10 değer tipinde gruplanmıştır. Türkçeye, Scwhartz Değerler Ölçeği/SDÖ olarak uyarlanmıştır (Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000).

Tablo 1.
Schwartz Değer Grupları

Değer Grupları	Değer Açıklamaları	İlgili Değerler
Güç	Toplumsal konum, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücü	Sosyal güç sahibi olmak, otorite sahibi olmak, zengin olmak, toplumdaki görünümü koruyabilmek (insanlar tarafından benimsenmek)
Başarı	Toplumsal standartları temel alan kişisel başarı	Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak, sözü geçen biri olmak (zeki olmak)
Hazcılık	Bireysel zevke, hazzı yönelim	Zevk, hayattan zevk almak
Uyarılım	Heyecan ve yenilik arayışı	Cesur olmak, değişken bir hayat yaşamak, heyecanlı bir yaşantı sahibi olmak

Özyönelim	Düşünce ve eylemde bağımsızlık	Yaratıcı olmak, merak duyabilmek, özgür olmak, kendi amaçlarını seçebilmek, bağımsız olmak (kendine saygısı olmak)
Evrenselcilik	Anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların ve doğanın iyiliğini gözetmek	Açık fikirli olmak, erdemli olmak, toplumsal adalet, eşitlik, dünyada barış istemek, güzelliklerle dolu bir dünya, doğayla bütünlük içinde olmak, çevreyi korumak (iç uyum)
İyilikseverlik	Kişinin yakın olduğu kişilerin iyiliğini gözetme ve geliştirme	Yardımsaver olmak, dürüst olmak, bağışlayıcı olmak, sadık olmak, sorumluluk sahibi olmak (gerçek arkadaşlık, olgun sevgi, manevi bir hayat, anlamlı bir hayat)
Geleneksellik	Kültürel veya dinsel töre ve fikirlere saygı ve bağılılık	Alçakgönüllü olmak, dindar olmak, hayatın bana verdiklerini kabullenmek, geleneklere saygılı olmak, ılımlı olmak (dünyevi işlerden el ayak çekmek)
Uyma	Başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlandırılması	Kibarlık, itaatkâr olmak, anne-babaya ve yaşlılara değer vermek, kendini denetleyebilmek
Güvenlik	Toplumun, var olan ilişkilerin ve kişinin kendisinin huzuru ve sürekliliği	Ulusal güvenlik, toplumsal düzenin sürmesini istemek, temiz olmak, aile güvenliği, iyiliğe karşılık vermek (bağılılık duygusu, sağlıklı olmak)

(Schwartz, 1992, akt. Kuşdil & Kağıtçıbaşı, 2000)

Tablo 1’de Schwartz’ın değer kuramı, bu değer tipleri arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik oluşturulmuştur.

Değerlerin, eğitimin teorik ve felsefi belirleyicisi olması ve eğitim uygulamasına yansımaları açısından önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu etki önce okullar ve öğretmenler ile daha geniş açıdan ise aile, medya ve çevre ile etki etmektedir. Değerler eğitimi okulun yalnızca öğretim yeri olmadığı eğitim yeri olarak varlık nedenlerinden birisi de toplumun değerlerinin yeni nesillere aktaracak olmasıdır. Diğer bir anlamda değerler eğitimi ayna tutma görevi de görecektir (Kaymakcan, 2012).

Literatür incelendiğinde hem öğretmen adaylarının hem de öğretmenlerin değer kavramı ve değerler eğitimi nasıl algıladıklarına ilişkin çalışmaların olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarıyla yürütülen çalışmalar incelendiğinde Aladağ ve Kuzgun (2015), sınıf öğretmeni adaylarının değer kavramına yönelik düşüncelerini metafor yardımıyla ortaya koymaya çalıştığı çalışmada en sık kullanılan metaforların kitap ve nefes metaforları olduğunu belirlemiştir. Akitürk ve Bağçeli Kahraman (2019), yaptıkları çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşleri belirlenmiştir. Akhan ve diğerleri (2020), öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada, öğretmen adaylarının kök değerler hakkında bilgi sahibi olduğu, değer eğitiminin önemine vurgu yaptıkları belirlenmiştir. Yazar, Özekinci ve Lala (2017), öğretmen ve okul yöneticilerinin değerler eğitimi kavramına ilişkin metafor algılarını tespit ettikleri çalışmada öğretmenlerin en çok yapı taşı, okul yöneticilerinin ise ahlak metaforunu kullandıkları görülmüştür. Balcı ve Yanpar Yelken (2010), ilköğretim öğretmenlerinin değer kavramına yükledikleri anlamları tespit ettikleri çalışmada değerlerin toplumsal yaşamdaki yeri ve değerlerin bireyin toplumsallaşması ve kişilik gelişimindeki rolüne yapılan vurgular belirlenmiştir. Çelikkaya ve Filoğlu (2014), sosyal bilgiler öğretmenlerinin değer kavramını nasıl tanımladıklarını ve değerler eğitimi çerçevesinde yaptıkları faaliyetleri belirlemek, uygulama aşamasında karşılaştıkları sıkıntıları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular çerçevesinde sosyal bilgiler öğretmenleri değer kavramını kıymet, insan, toplumsal normlar, sosyal vatandaş, milli ve manevi unsurlar biçiminde tanımlamışlardır. Pekdoğan ve Korkmaz (2017), okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerini incelediği çalışmada çocuklara en çok sevgi ve yardımlaşma değerlerinin öğretildiği, değerler eğitiminden en çok

sosyal duygusal alanın etkilendiği ve oyun yönteminin alternatif değerlendirme yöntemi olarak kullanıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Karamustafaoğlu ve Amanat (2017), sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşlerini tespit etmişlerdir. Gömleksiz ve Kılıç (2015), ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri, beklentileri ve önerilerini değerlendirmişlerdir.

Öğretmenler, değerlerin kazandırılmasında, sürdürülebilir kılınmasında ve aktarılmasında önemli görevler üstlenerek eğitim sanatı olarak adlandırılan sanat ile bireyin ve toplumun gelişmesini sağlamaktadır. Çünkü öğretmenlerin öğrencilerin değer yargılarını etkileyebilme gibi bir özelliği bulunmaktadır (Durka, 2012; Yeşiltepe & Korucuk, 2021). Sınıf öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin bilişsel kurgularının belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere göre incelenmesi, değerler eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerin alınmasında değerler eğitiminde yol gösterici olacaktır. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin değer kavramına ilişkin algılamalarına yer verilen çalışmalar ile bilişsel kurgularına yer verilen çalışmaların sınırlı olduğu, daha çok öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışmaların bulunduğu, bu çalışma ile öğretmenlerin değer ile ilgili bilişsel kurgularına yer verilerek alana katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca literatürde öğretmenlerin cinsiyetlerine göre bilişsel kurgularında bir farklılık olup olmadığı incelenmemiştir. Cinsiyeti farklı olan öğretmenlerin değere yükledikleri anlamın nasıl değiştiği, değerleri nasıl anlamlandırdıkları ve Schwartz değerler listesinde yer alan hangi değer kategorisinde değerlere yer verdiklerinin belirlenmesinin alana katkı sunacağı düşünülmektedir. Değerler eğitimi ile ilgili eğitim alma durumuna bağlı olarak eğitim alan öğretmenlerin bilişsel kurguları almayan öğretmenlere göre farklılaşma gösterip göstermediği bu çalışmada araştırılan bir diğer değişkendir.

Kelly, (1991) bireyin deneyimlerini kendi cümleleriyle ifade etmesi ve tanımlaması üzerine oturtmuştur. Bireylerin dünyasını oluşturan deneyimlerin boyutlarını ve olgularını ifade etmek için çeşitli kurgular kullandıklarını söylemektedir. Bu olgulara; duygu, düşünce ve durumlar örnekler verilebilir. Birey tarafından oluşturulan bu kurgular, birey tarafından iyi-kötü, güzel-çirkin, yeterli-yetersiz gibi iki uç noktadaki sıfatlarla tanımlanmaktadır. Böylece kendi dünyalarını nasıl anlamlandırdıklarını ve resmettiklerini ortaya çıkarır. Bu çalışmada bilişsel kurgular kullanılarak değer kavramını nasıl anlamlandırdıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin bilişsel kurgularını ortaya koymaktır.

Araştırma Soruları

1. Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları nelerdir?
2. Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguların önem düzeyleri nedir?
3. Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması nasıldır?
4. Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin cinsiyet değişkeni üzerinden bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması nasıldır?
5. Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin eğitim alma durumu değişkeni üzerinden bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, sosyal veya beşerî sorun olarak görülen bir problem ile ilgili bireylerin veya grupların amaçlarını keşfetmeye yönelik oluşturulan araştırma sorularının çalışılmasına dayanmaktadır (Creswell, 2018). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim kullanılmıştır. Olgubilim, bir olguyla ilgili bireysel deneyimleri evrensel nitelikteki bir açıklamaya indirgemektedir (Creswell, 2018). Olgubilim çalışması, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bize tamamen yabancı olmayan aynı zamanda da anlamını tam olarak kavrayamadığımız bu olguları araştırmayı amaçlamaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 40 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Bu çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme ile zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen olgu, olay ve durumların derinlemesine çalışılmasına, keşfedilmesine ve açıklanmasına olanak vermektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yönteminde önceden belirlenmiş ölçütü karşılayan durumlar çalışılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu doğrultuda örnekleme belirleme kriteri, okul kültürüne uyum sağlayabilmesi ve değer kavramına ilişkin bilişsel kurgu farklılıklarını en aza indirmek için meslekte en az 3 yıldır çalışan ve aynı branştan öğretmenler seçilmişlerdir. İlköğretim sınıf öğretmenleri, ilköğretim programlarında tanımlanan değer öğretimindeki birincil rolleri nedeniyle seçilmişlerdir.

Tablo 2.
Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler

Değişken		f
Cinsiyet	Kadın	18
	Erkek	22
Mesleki Kıdem Yılı	1-5 yıl	3
	6-10 yıl	21
	11-15 yıl	6
	16 yıl ve üzeri	10
Öğretmenlik Yapılan Sınıf	1. sınıf	9
	2. sınıf	12
	3. sınıf	10
	4. sınıf	9
Görev Yapılan Yerleşim Birimi	Köy	9
	İlçe/Merkez ilçe	10
	İl	21
Seminer/Eğitim Alma Durumu	Evet	15
	Hayır	25

Veri Toplama Süreci

Araştırmada katılımcılara repertory grid görüşme formu dağıtılmıştır. Katılımcılara görüşme formu hakkında detaylı bir şekilde açıklamalar yapılmıştır ve katılımcıların zorlandıkları noktalarda açıklamalar yapılarak yardımcı olunmuştur.

Araştırmanın ilk aşaması olgunun tanımlanmasıdır. Olgunun tanımı araştırma için önemlidir ve sınıf öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin bilişsel kurgularıdır. İlk aşamada katılımcılar değer denince akıllarına gelen bilişsel kurguları yazarak bilişsel kurgu kategorileri oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, öğretmenlerin değerlere ilişkin bilişsel kurgularını belirlemek amacıyla geliştirilecek olan "Repertory Grid Görüşme Formu" kullanılmıştır. Repertory grid tekniği 1950'lerde George Kelly tarafından kişisel yapıları ortaya çıkarmak ve değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Kişisel yapılar, günlük hayatımızın yönlerini kavramsallaştırmak için kullanılan boyutlar olarak neyin benzer olduğunu neyin zıt olduğunu ve neyin alakalı olduğunu söylemektedir (Siraj-Blatchford, 1995). Temeli kişisel yapı teorisine dayanan bu teknik, kişisel ve kişilerarası anlam sistemlerini incelemektedir (Neimeyer, 2004). Bu teknik ile olaylara başka birinin bakış açısıyla bakılması ve kendi yargılarımızda daha esnek olunması açısından yardımcı olacağı düşünülmüştür.

Repertory Grid Görüşme Formu

Öğretmenlerin değerlere ilişkin bilişsel kurgularını belirlemek amacıyla oluşturulan görüşme formunda değer kavramının çağrıştırdığı 10 kavramı yazmışlar, bu kavramları önem sırasına göre sıraladıktan sonra önem derecelerini belirlemiştir. Tablo 3'te araştırmada kullanılan form gösterilmiştir.

Tablo 3.*Repertory Grid Görüşme Formu*

Cinsiyetiniz () Kadın () Erkek													
Değerler eğitimi ile ilgili eğitim/seminer aldınız mı? Evet () Hayır ()													
Bilişsel Kurgular		Bilişsel Kurguların Puanlanması										Toplam Puan	
Sıra	Bilişsel Kurgular Değer denildiğinde aklınıza gelen kelimeleri sırayla yazınız	Sıra Puan Değeri	Değer ile ilgili aklınıza gelen kelimeleri kavramları lütfen sizin açınızdan önemi gösterecek biçimde 1 ile 10 arasında bir puan veriniz. 1 çok az önemli, 10 çok fazla önemli										Bilişsel kurgu puanını sıra ile değeri ile çarpınız
1	Sevgi	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	10x10=100
2	Merhamet	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	9x8=72
3	Aile	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	8x10=80
4	Sorumluluk	7	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	7x10=100
5	Sabır	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	6x6=36
6	Dayanışma	5	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	5x7=35
7	Adalet	4	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	4x10=40
8	Vatanseverlik	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	3x5=15
9	Vicdan	2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	2x10=20
10	Güven	1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1x9=9

Açıklamalar

1. Değer kavramı sizde hangi kavramları çağrıştırıyorsa lütfen aklınıza gelme sırasına göre yazınız.
2. Değer kavramına ilişkin aklınıza gelen kavramlara 1'den 10'a kadar önem sıralaması yapınız
3. Değer kavramına ilişkin olarak sıralama yaptığınız değerlerin önem derecesini belirleyiniz.

İlk olarak “değer denildiğinde aklınıza gelen kelimeleri sırayla yazınız” şeklinde bir soru sorulmuştur. Katılımcıların değer denilince aklına gelen bilişsel yapılar benzerliklerine göre sınıflandırılmıştır. Her katılımcı (n= 40) on bilişsel kurgu (toplamda 400) üretmiştir. Bilişsel kurgular Schwartz'ın değer sınıflandırmasına göre (güç, başarı, hazcılık, uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik) gruplandırılmıştır. Bu sayede araştırmacılar belirli bilişsel yapıların nasıl kümelendiğini görerek anlamlandırmaya çalışmışlardır.

Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmenlerin değerlere ilişkin bilişsel kurgularına yönelik elde edilen verilerin analizinde içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, toplanan verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmayı amaçlamaktadır. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve veriler okuyucunun anlayabileceği şekilde bir şekilde düzenlenerek yorumlanır.

Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri bilişsel kurguların ağırlıklı önem derecesini göstermek amacıyla aritmetik ortalamaları alınmıştır. Her bir grupta üretilen bilişsel kurguların toplam puanı, o grupta üretilen bilişsel grupların sayısına bölünerek bilişsel kurgu gruplarının ağırlıklı önem dereceleri elde edilmiştir.

Bilişsel kurgular Schwartz'ın değer sınıflandırmasına göre (güç, başarı, hazcılık, uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik) gruplandırılmıştır. Bu sayede araştırmacılar belirli bilişsel yapıların nasıl kümelendiğini görerek anlamlandırmaya çalışmışlardır. Bu bağlamda içerikler aynı kategoride olanlar Schwartz değerler listesindeki değerler altında toplanarak temalandırılmıştır. Bilişsel kurguların değer olması gerekmemektedir. Herhangi bir bilişsel kurgu önceden temaları belli olan Schwartz değerler listesindeki değer gruplarının altına yerleştirilmeye çalışılmıştır. Böylelikle öğretmenlerin zihinlerinde değer kavramını çağrıştıran kavramlar her bir değer listesinin altında yer almıştır. Öğretmenlerin bütün bilişsel kurgularına yer verilmiştir. Çağrışımların kategorilendirilmesinde ise Schwartz değerler listesinin verildiği Tablo 1'den yararlanılmıştır. Örneğin dürüstlük çağrışımı iyilikseverlik kategorisinde yer aldığı için dürüstlük çağrışımını kullananların bu çağrışımı Schwartz'ın iyilikseverlik kategorisinde yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde güvenilirliği sağlamak için elde edilen veriler iki farklı uzman tarafından ayrı ayrı kodlanmış ve kodlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Kodlayıcılar arası uyuma bakmak için Miles ve Huberman (1994) ortaya koyduğu formül (Güvenirlilik=Görüş birliği/görüş birliği + görüş ayrılığı) kullanılmış ve kodlayıcılar arası uyum repertory grid görüşme formu için %92 olarak hesaplanmıştır. Araştırmacıların farklı olarak değerlendirdikleri kodlar üzerinde de uzlaşmaya gidilmiştir. Örneğin öğretmenlerin değer denilince akıllarına gelen herhangi bir çağrışımın hangi tema altında olacağına karar verilirken iki araştırmacının görüşleri arasındaki uyuma bakılmıştır.

Bulgular

İlk kısımda sınıf öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları ve bilişsel kurguların önem düzeyini gösteren bulgular belirlenmiştir. Belirlenen bilişsel kurgular cinsiyet ve değerler eğitimiyle ilgili eğitim alma durumu açısından karşılaştırma yapılmıştır.

1. "Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları nelerdir?" Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 4.

Sınıf Öğretmenlerine Ait Bilişsel Kurgu Grupları

Güç (2)		
Kabul 12e 7.9=63	Kabul gören 35e 2.9=18	
Başarı (16)		
Çalışkanlık 3e 10.6=60	Çalışkanlık 6k 10.8=80	Çalışkanlık 7e 10.8=80
Eğitim 12e 4.10=40	Kariyer 13e 10.9=90	Kendini geliştirme 13e 2.10=20
Üretme 13e 8.9=72	Çalışkanlık 14k 8.9=72	Eser 16e 9.10=90
Başarı 16e 10.6=60	Çalışkanlık 28e 7.10=70	Çalışkanlık 29e 6.9=54
Yetenek 30e 10.9=90	Çalışkanlık 32e 6.10=60	Çalışkanlık 33e 10.9=90
Başarı 37k 5.10=50		
Hazcılık (3)		
Huzur 2k 3.10=30	Huzur 3e 7.6=42	Huzur 35e 7.10=70
Uyarılım (0)		
Özyönelim (6)		
Vakit 4k 10.5=50	Özgürlük 10k 2.10=20	Özümseme 12e 3.10=30
Özgüven 21k 9.7=63	Hedef 30e 8.9=72	Hedef 31k 10.10=100
Evrenselcilik (139)		
Hoşgörü 1k 6.10=60	Saygı 1k 5.10=50	Ahlak 1k 3.10=30
Hoşgörü 2k 8.9=72	Adalet 2k 6.10=60	Ahlak 2k 4.10=40
Saygı 2k 7.10=70	Saygı 3e 4.8=32	Adalet 3e 1.10=10
Eşitlik 3e 2.9=18	Ahlak 3e 6.6=36	Merhamet 4k 8.8=64
İlim 4k 7.6=42	Saygı 5e 2.9=18	Ahlak 5e 1.10=10
Hoşgörü 6k 4.8=32	Saygı 6k 3.10=30	Ahlak 6k 2.10=20
Hoşgörü 7e 7.8=56	Merhamet 7e 6.9=54	Saygı 7e 1.10=10
Ahlak 7e 5.10=50	Empati 8k 7.8=56	Ahlak 8k 3.10=30
Merhamet 8k 5.9=45	Adalet 8k 4.10=40	Hoşgörü 8k 6.9=54
Saygı 8k 2.10=20	Hoşgörü 9e 3.10=30	Saygı 9e 1.10=10
Eşitlik 9e 5.10=50	Anlayış 9e 9.10=90	Adalet 9e 4.10=40
Saygı 10k 3.10=30	Empati 10k 5.10=50	Adalet 10k 1.10=10

Eşitlik 10k 4.10=40	Hoşgörü 10k 7.9=63	Anlayış 10k 8.9=72
Saygı 11e 3.10=30	Ahlak 11e 1.10=40	Erdem 11e 9.9=81
Güzel huy 13e 9.9=81	Saygı 13e 1.10=10	Doğa/Çevre 13e 7.9=63
Saygı 14k 1.10=10	Saygı 15k 4.10=40	Hoşgörü 15k 5.10=50
Şefkat 15k 3.10=30	Ahlak 16e 1.10=10	Saygı 16e 2.10=20
Adalet 17k 2.10=20	Eşitlik 17k 8.8=64	Empati 17k 6.9=54
Saygı 17k 1.10=10	Hoşgörü 17k 5.8=40	Saygı 18e 6.9=54
Merhamet 18e 4.9=36	Hoşgörü 18e 8.9=72	Ahlak 18e 1.10=10
Adalet 19e 4.10=40	Hoşgörü 19e 6.10=60	Empati 19e 7.10=70
Saygı 19e 3.10=30	Saygı 20k 5.10=50	Ahlak 20k 1.10=10
Merhamet 20k 8.10=80	Hoşgörü 20k 7.10=70	Olumlu karakter 20k 4.10=40
Erdem 20k 6.10=60	Adalet 21k 1.10=10	Saygı 21k 3.10=30
Eşitlik 21k 5.10=50	Hoşgörü 21k 4.10=40	Merhamet 21k 6.9=54
Saygı 22e 3.10=30	Merhamet 22e 5.9=45	Hoşgörü 22e 7.10=70
Adalet 22e 1.10=10	Saygı 23e 8.8=64	Merhamet 23e 6.9=54
Adalet 23e 4.10=40	Hoşgörü 23e 5.9=45	Hoşgörü 24e 4.7=28
Adalet 24e 1.10=10	Merhamet 24e 3.8=24	Şefkat 24e 6.6=36
Adalet 25k 9.10=90	Empati 25k 6.10=60	Saygı 25k 5.10=50
Hoşgörü 26e 6.9=54	Adalet 26e 4.10=40	Saygı 26e 5.10=50
Ahlak 27e 10.9=90	Diğergamlık 27e 1.10=10	Saygı 27e 4.9=36
Adalet 27e 2.9=18	Saygı 28e 6.10=60	Adalet 28e 2.10=20
Merhamet 28e 9.10=90	Ahlak 28e 1.10=10	Hoşgörü 28e 4.10=40
Merhamet 29e 3.10=30	Saygı 29e 1.10=10	İnsan 30e 1.10=10
Ahlak 30e 5.10=50	Saygı 31k 2.10=20	Hoşgörü 31k 4.10=40
Ahlak 31k 1.10=10	Merhamet 31k 5.10=50	Saygı 32e 2.10=20
Adalet 32e 4.10=40	Hoşgörü 32e 3.10=30	Adalet 33e 4.10=40
Saygı 33e 1.10=10	Empati 33e 6.10=60	Hoşgörü 33e 3.10=30
Bilimsellik 33e 9.9=81	Etiklik 33e 5.10=50	Doğa/Çevre 34e 6.6=36
Duyarlılık 34e 3.10=30	Saygı 34e 2.10=20	Ahlak 35e 1.10=10
Saygı 36k 2.10=20	Hürmet 36k 8.10=80	Merhamet 36k 4.10=40
Adalet 37k 6.10=60	Saygı 37k 2.10=20	Hoşgörü 37k 3.10=30
Ahlak 38k 9.10=90	Saygı 38k 2.10=20	Adalet 39k 9.10=90
Merhamet 39k 10.10=100	Ahlak 39k 1.10=10	Saygı 39k 5.10=50
Saygı 40k 6.10=60	Merhamet 40k 2.10=20	Adalet 40k 10.10=100
Hoşgörü 40k 8.9=72		
İyilikseverlik (123)		
Sevgi 1k 4.10=40	Sorumluluk 1k 7.10=70	Yardımlaşma 2k 10.9=90
Sevgi 2k 2.10=20	Dürüstlük 2k 5.10=50	Dürüstlük 3e 3.9=27
Sorumluluk 3e 9.6=54	İlgi 4k 9.6=54	Dürüstlük 4k 4.10=40
İyilik 5e 7.9=63	Paylaşma 5e 10.10=100	Yardımlaşma 5e 9.10=90
Sevgi 5e 5.9=45	Dürüstlük 6k 5.9=45	Sorumluluk 6k 9.8=72
Dostluk 6k 7.8=56	Sevgi 6k 8.8=64	Yardımlaşma 7e 9.10=90
Sevgi 7e 3.10=30	Dürüstlük 7e 2.9=18	Sorumluluk 7e 8.9=72
Sevgi 8k 1.10=10	Yardımlaşma 8k 8.8=64	Sorumluluk 8k 10.8=80
Misafirperverlik 8k 9.8=72	Doğruluk 9e 10.10=100	Dürüstlük 9e 7.10=70
Yardımlaşma 9e 8.10=80	Sevgi 9e 2.10=20	İyilik 9e 6.10=60
Sevgi 10k 10.8=80	İyilik 10k 9.8=72	Yardımlaşma 10k 6.7=42
Dürüstlük 11e 2.10=20	Yardımlaşma 11e 8.8=64	Sevgi 11e 4.9=36
Özveri 11e 7.9=63	Sorumluluk 11e 10.8=80	Sevgi 14k 2.10=20
Doğruluk 14k 4.9=36	Yardımlaşma 14k 9.9=81	Sorumluluk 14k 6.10=60
Dürüstlük 14k 5.9=45	Sevgi 15k 2.10=20	Dürüstlük 15k 6.10=60
Olgun olma 15k 7.9=63	Misafirperverlik 15k 10.9=90	Sevgi 16e 3.10=30
Paylaşma 16e 4.8=32	Doğruluk 16e 6.10=60	Sevgi 17k 4.8=32
Dürüstlük 17k 3.10=30	Paylaşma 17k 10.9=90	Arkadaşlık 17k 9.7=63
Yardımlaşma 17k 7.7=49	Sevgi 18e 5.9=45	Arkadaşlık 18e 10.9=90
Yardımlaşma 18e 3.9=27	Dürüstlük 19e 9.10=90	Yardımlaşma 19e 5.10=50
Sevgi 19e 2.10=20	Sorumluluk 19e 8.10=80	Sorumluluk 20k 3.10=30
Dürüstlük 20k 2.10=20	Yardımlaşma 20k 9.10=90	Yardımlaşma 21k 10.7=70
Sevgi 21k 2.10=20	Dürüstlük 22e 4.10=40	Sevgi 22e 2.8=16
Doğruluk 22e 10.9=90	Yardımlaşma 22e 6.9=54	Yardımlaşma 23e 7.9=63
Dostluk 23e 9.8=72	Sevgi 23e 2.10=20	Dostluk 24e 7.3=21
Sevgi 24e 5.4=20	Dürüstlük 24e 2.9=18	Sevgi 25k 4.10=40

Dostluk 25k 8.10=80	Yardımlaşma 25k 3.9=27	Sorumluluk 25k 2.10=20
Dürüstlük 25k 7.10=70	Yardımlaşma 26e 9.9=81	Dostluk 26e 10.9=90
Sevgi 26e 3.10=30	Sevgi 27e 3.10=30	Misafirperverlik27e 5.10=50
Dürüstlük 28e 3.10=30	Sevgi 28e 8.10=80	Sevgi 29e 2.10=20
Doğruluk 29e 4.10=40	Sorumluluk 29e 5.10=50	Dürüstlük 30e 7.9=63
Dürüstlük 31k 8.10=80	Sevgi 31k 3.10=30	Sevgi 32e 1.10=10
Yardımsеverlik 32e 5.10=50	Sevgi 33e 2.10=20	Sevgi 34e 1.10=10
Dürüstlük 34e 4.10=40	Yardımsеverlik 35e 5.10=50	Sevgi 35e 3.10=30
Sevgi 36k 7.10=70	Dürüstlük 36k 3.10=30	Sorumluluk 36k 6.10=60
Sevgi 37k 1.10=10	Yardımsеverlik37k 7.10=70	Dürüstlük 37k 8.10=80
Sorumluluk 37k 9.10=90	Yardımsеverlik38k 4.10=40	Doğruluk 38k 7.10=70
Dürüstlük 38k 1.10=10	Sorumluluk 38k 10.10=100	Paylaşma 38k 8.10=80
Sevgi 38k 3.10=30	Dürüstlük 39k 3.10=30	Sorumluluk 39k 8.10=80
Doğruluk 39k 2.10=20	Sevgi 39k 6.10=60	Vefa 40k 1.10=10
Sorumluluk 40k 9.7=63	Sevgi 40k 7.8=56	Dostluk 40k 5.10=50
Geleneksellik (34)		
Kültür 1k 9.7=63	Gelenek 1k 10.8=80	Dini yaşantı 4k 2.10=20
Tevazu 4k 6.8=48	Tarih 5e 3.9=27	Kültür 5e 6.10=60
Geçmişe saygı 5e 4.10=40	Gelenek 11e 5.10=50	Direnç 12e 9.9=81
Din 12e 8.8=64	Olanla Yetinme 15k 8.9=72	Gelenek 16e 8.7=56
Geçmiş 16e 7.7=49	Kültür 18e 9.9=81	Kültür 20k 10.7=70
Kültür 23e 10.6=60	Dindarlık 23e 1.10=10	Örf ve adetler 24e 9.7=63
Kültür 25k 1.10=10	Kültür 26e 2.9=18	Dindarlık 26e 1.10=10
Dindarlık 27e 8.10=80	Kültür 29e 9.10=90	Geçmiş 29e 10.9=90
Gelenek 29e 8.9=72	Din 30e 3.10=30	Kültür 33e 7.10=70
Yazılı olmayan 35e 10.6=60	Mütevazilik 36k 9.10=90	Din 36k 1.10=10
Tarih Bilinci 38k 5.10=50	Kültür 38k 6.10=60	Kültür 39k 7.10=70
Din 40k 3.10=30		
Uyma (27)		
Sabır 2k 9.9=81	Edep 11e 6.10=60	İtaat 12e 6.4=24
Tutum 12e 2.10=20	Davranış 12e 5.5=25	Kurallara Uyma 13e 4.9=36
Olumlu davranış 13e 3.9=27	İyi geçinmek 13e 5.9=45	Tasarruflu olma 14k10.8=80
Öz denetim 14k 7.10=70	Tasarruflu olma 15k 9.9=81	Davranış 16e 5.9=45
Nezaket 19e 10.10=100	Vicdan 24e 10.5=50	Öz denetim 25k10.10=100
Vicdan 26e 7.9=63	Sabır 28e 10.10=100	Vicdan 30e 2.10=20
Nezaket 30e 9.9=81	Vicdan 31k 7.10=70	Kurallara Uyma 32e 9.10=90
Tutumluluk 34e 9.5=45	Tasarruflu olma 34e 10.7=70	Kurallara Uyma 35e 9.8=72
Edep 36k 10.10=100	Sabır 37k 4.10=40	Vicdan 39k 4.10=40
Güvenlik (50)		
Aile 1k 2.10=20	Sağlık 1k 1.10=10	Temizlik 1k 8.8=64
Sağlık 2k 1.10=10	Aile 3e 8.5=40	Güven 3e 5.7=35
Aile 4k 1.10=10	Sağlık 4k 3.10=30	Güven 4k 5.9=45
Dayanışma 5e 8.9=72	Güven 6k 6.9=54	Aile 6k 1.10=10
Güven 7e 4.8=32	Yansıma 12e 10.9=90	İnanç 12e 1.10=10
Okul Kültürü 13e 6.9=54	Vatanseverlik 14k 3.10=30	Vatanseverlik 15k 1.10=10
Dayanışma 18e 7.9=63	Vatanseverlik 18e 2.9=18	Vatan Bilinci 19e 1.10=10
Vatanseverlik 21k 8.8=64	Birlik-beraberlik 21k 7.8=56	Aile 22e 8.10=80
Milli Bilinç 22e 9.9=81	Aile 23e 3.10=30	Aile 24e 8.2=16
Aile 26e 8.10=80	Millet 27e 7.10=70	Bayrak 27e 9.9=81
Vatan 27e 6.9=54	Vatanseverlik 28e 5.10=50	İnanç 29e 7.10=70
Vatan 30e 4.10=40	Aile 30e 6.9=54	Vatan 31k 6.10=60
Bayrak 31k 9.10=90	İş birliği 32e 7.10=70	Vatanseverlik 32e 10.10=100
Dayanışma 32e 8.9=72	Dayanışma 33e 8.10=80	Vatanseverlik 34e 5.6=30
Milli Şuur 34e 7.7=49	Aile 34e 8.7=56	Vatanseverlik 35e 4.10=40
Toplum 35e 8.9=72	Temizlik 35e 6.10=60	Millet Sevgisi 36k 5.10=50
İnanç 37k 10.10=100	Vatanseverlik 40k 4.10=40	
Açıklama: Bilişsel kurgulardaki ilk sayı katılımcının sırasını gösterirken yanındaki harf ise cinsiyetini göstermektedir. İlk rakam bilişsel kurgudaki sıra puanını, ikinci rakam ise bilişsel kurgudaki önem puanını, son sayı ise bilişsel kurgunun ağırlıklı puanını göstermektedir. Örnek: (6k 6.9=54) 6 katılımcının sırasını, k katılımcının cinsiyetini, 6 bilişsel kurgunun sıra puanını, 9 bilişsel kurgudaki önem puanını ve 54 bilişsel kurgunun sahip olduğu ağırlıklı puanını göstermektedir.		

Tablo 4'te sınıf öğretmenlerine ait bilişsel kurgu grupları yer almaktadır. Araştırmaya katılan 40 sınıf öğretmenin her biri 10 tane bilişsel kurgu üretmiştir. Toplamda 400 tane bilişsel kurgu üretilmiştir. Üretilen bilişsel kurgular, Schwartz'ın Değer Sınıflandırmasında yer alan değer gruplarına göre benzerlikleri açısından gruplandırılmıştır ve 10 tane bilişsel kurgu grubu elde edilmiştir. Elde edilen bilişsel kurgu gruplarına bakıldığında en fazla bilişsel kurgunun yer aldığı grup "Evrenselcilik" (139) değer grubu olmuştur. Daha sonra "İyilikseverlik" (123), "Güvenlik" (50), "Geleneksellik" (34), "Uyma" (27), "Başarı" (16), "Özyönelim" (6) ve "Güç" (2) değer grupları yer almıştır. En az bilişsel kurgunun yer aldığı grup ise "Uyarılım" (0) değer grubu olmuştur. Yapılan gruplandırmada "Uyarılım" grubunda bilişsel kurgu üretilmediği için önem düzeyi tablolarına dahil edilmemiştir.

Araştırmaya katılan 40 sınıf öğretmenin 22 tanesi erkek, 18 tanesi kadındır. Kadın sınıf öğretmenleri, 180 tane bilişsel kurgu üretmişlerdir. Tablo 4 incelendiğinde kadın sınıf öğretmenleri en çok "Evrenselcilik" (67) değer grubunda bilişsel kurgu üretmiştir. "Evrenselcilik" değer grubunu, "İyilikseverlik" (65), "Güvenlik" (18), "Geleneksellik" (13), "Uyma" (9), "Özyönelim" (4), "Başarı" (3) ve "Hazcılık" (1) değer grupları izlemiştir. En az bilişsel kurgu üretilen değer grupları ise "Uyarılım" (0) ve "Güç" (0) değer grupları olmuştur.

Araştırmaya katılan 22 erkek sınıf öğretmeni, 220 tane bilişsel kurgu üretmiştir. Tablo 4 incelendiğinde erkek sınıf öğretmenleri en çok "Evrenselcilik" (72) değer grubunda bilişsel kurgu üretmiştir. "Evrenselcilik" değer grubunu, "İyilikseverlik" (58), "Güvenlik" (32), "Geleneksellik" (21), "Uyma" (18), "Başarı" (13), "Özyönelim" (2) ve "Hazcılık" (2) ve "Güç" (2) değer grupları izlemiştir. En az bilişsel kurgu üretilen değer grubu ise "Uyarılım" (0) değer grubu olmuştur.

2. "Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguların önem düzeyleri nedir?" Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 5.
Sınıf Öğretmenlerine Ait Bilişsel Kurguların Önem Düzeyleri

Katılımcı	Güç		Başarı		Hazcılık		Özyön.		Evrensel.		İyiliksev.		Gelenek.		Uyma		Güvenlik	
	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P	S	P
1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	140	2	110	2	143	-	-	3	94
2	-	-	-	-	1	30	-	-	4	242	3	160	-	-	1	81	1	10
3	-	-	1	60	1	42	-	-	4	96	2	81	-	-	-	-	2	75
4	-	-	-	-	-	-	1	50	2	106	2	94	2	68	-	-	3	95
5	-	-	-	-	-	-	-	-	2	28	4	298	3	127	-	-	1	72
6	-	-	1	80	-	-	-	-	3	82	4	237	-	-	-	-	2	64
7	-	-	1	80	-	-	-	-	4	170	4	210	-	-	-	-	1	32
8	-	-	-	-	-	-	-	-	6	245	4	226	-	-	-	-	-	-
9	-	-	-	-	-	-	-	-	5	220	5	330	-	-	-	-	-	-
10	-	-	-	-	-	-	1	20	6	265	3	194	-	-	-	-	-	-
11	-	-	-	-	-	-	-	-	3	151	5	263	1	50	1	60	-	-
12	1	63	1	40	-	-	1	30	-	-	-	-	2	145	3	69	2	100
13	-	-	3	182	-	-	-	-	3	154	-	-	-	-	3	108	1	54
14	-	-	1	72	-	-	-	-	1	10	5	242	-	-	2	150	1	30
15	-	-	-	-	-	-	-	-	3	120	4	233	1	72	1	81	1	10
16	-	-	2	150	-	-	-	-	2	30	3	122	2	105	1	45	-	-
17	-	-	-	-	-	-	-	-	5	188	5	264	-	-	-	-	-	-
18	-	-	-	-	-	-	-	-	4	172	3	162	1	81	-	-	2	81
19	-	-	-	-	-	-	-	-	4	200	4	240	-	-	1	100	1	10
20	-	-	-	-	-	-	-	-	6	310	3	140	1	70	-	-	-	-
21	-	-	-	-	-	-	1	63	5	184	2	90	-	-	-	-	2	120
22	-	-	-	-	-	-	-	-	4	155	4	200	-	-	-	-	2	161
23	-	-	-	-	-	-	-	-	4	203	3	155	2	70	-	-	1	30
24	-	-	-	-	-	-	-	-	4	86	3	59	1	63	1	50	1	16
25	-	-	-	-	-	-	-	-	3	200	5	237	1	10	1	100	-	-
26	-	-	-	-	-	-	-	-	3	144	3	201	2	28	1	63	1	80
27	-	-	-	-	-	-	-	-	4	154	2	80	1	80	-	-	3	205
28	-	-	1	70	-	-	-	-	5	220	2	110	-	-	1	100	1	50

29	-	-	1	54	-	-	-	-	2	40	3	110	3	252	-	-	1	70
30	-	-	1	90	-	-	1	72	2	60	1	63	1	30	2	101	2	94
31	-	-	-	-	-	-	1	10	4	120	2	110	-	-	1	70	2	150
								0										
32	-	-	1	60	-	-	-	-	3	90	2	60	-	-	1	90	3	242
33	-	-	1	90	-	-	-	-	6	271	1	20	1	70	-	-	1	80
34	-	-	-	-	-	-	-	-	3	86	2	50	-	-	2	115	3	135
35	1	18	-	-	1	70	-	-	1	10	2	80	1	60	1	72	3	172
36	-	-	-	-	-	-	-	-	3	140	3	160	2	100	1	100	1	50
37	-	-	1	50	-	-	-	-	3	110	4	250	-	-	1	40	1	100
38	-	-	-	-	-	-	-	-	2	110	6	330	2	110	-	-	-	-
39	-	-	-	-	-	-	-	-	4	250	4	190	1	70	1	40	-	-
40	-	-	-	-	-	-	-	-	4	252	4	179	1	30	-	-	1	40
Topla	2	81	16	1078	3	14	6	33	13	5814	12	634	3	183	2	163	5	252
m																		
Ortalama	40.5	67.37		47.33	55.83				41.82	51.54	53.94	60.55	50.44					

Tablo 5'te elde edilen bilişsel kurguların, gruplara dağılımında katılımcılara göre önem düzeyi gösterilmiştir. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin her birinin bilişsel kurgu gruplarına ait ürettikleri bilişsel kurguların sayıları ve bu bilişsel kurgulara verdikleri puanlar yer almaktadır. Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri bilişsel kurguların ağırlıklı önem derecesini göstermek amacıyla aritmetik ortalamaları alınmıştır. Her bir grupta üretilen bilişsel kurguların toplam puanı, o grupta üretilen bilişsel grupların sayısına bölünerek bilişsel kurgu gruplarının ağırlıklı önem dereceleri elde edilmiştir. Sınıf öğretmenleri, değer kavramına ilişkin önem sırasını ilk olarak "Başarı" ($\bar{X}=67.37$) değer grubunu önemli görmüşlerdir. "Başarı" değer grubunu, "Uyma" ($\bar{X}=60.55$) ve "Özyönelim" ($\bar{X}=55.83$) değer grupları izlemiştir.

Bilişsel Kurguların Karşılaştırılmasına Dair Bulgular

Bu başlık altında araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin, değer kavramına ilişkin bilişsel kurgularının değişkenlere bağlı olarak karşılaştırılması yapılmıştır. Değişken olarak sınıf öğretmenlerinin cinsiyeti ile eğitim alma durumuna göre ele alınacaktır. Bu değişkenlere bağlı olarak değer kavramına ilişkin bilişsel kurgularının dağılımları gösterilecektir. Tablolarda, değişkenlerin üç etken [Aritmetik ortalama, Kurgu Sayısı (KS), Kurgu Puanı (KP)] üzerinden dağılımları gösterilmiştir. Değişkenlerin karşılaştırmaları, aritmetik ortalama puanları üzerinden hazırlanmıştır. En çok önemli görülen 3 değer grubu ve en az önemli görülen 3 değer grubu belirtilmiştir. Yorumlamalarda ise aritmetik ortalama, kurgu sayısı (KS) ve kurgu puanı (KP) dikkate alınarak yapılmıştır.

3. "Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması nasıldır?" Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 6.

Tüm sınıf öğretmenlerine ait bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması

Öğretmen Branşı	En çok önemli görülen			En az önemli görülen				
	Kurgu Grubu	\bar{X}	KS	KP	Kurgu Grubu	\bar{X}	KS	KP
Sınıf Öğretmenleri	Uyma	60.55	27	1635	Uyarılım	0	0	0
	Başarı	67.37	16	1078	Güç	40.5	2	81
	Özyönelim	55.83	6	335	Evrenselcilik	41.82	139	5814

KS: Kurgu Sayısı KP: Kurgu Puanı

Tablo 6'ya bakıldığında sınıf öğretmenleri sırasıyla "Başarı" ($\bar{X}=67.37$), "Uyma" ($\bar{X}=60.55$) "Özyönelim" ($\bar{X}=55.83$) değer gruplarını önemli görmüşlerdir. "Uyarılım" ($\bar{X}=0$) değer grubunda bilişsel kurgu üretilmemiştir. Ve en az önemli görülen gruplar arasında "Uyarılım", "Güç" ($\bar{X}=40.5$) ve "Evrenselcilik" ($\bar{X}=41.82$) daha az önemli görülmüştür.

4. “Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin cinsiyet değişkeni üzerinden bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması nasıldır?” Sorusuna İlişkin Bulgular

Tablo 7.

Cinsiyet değişkeni üzerinden bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması

Cinsiyet	En çok önemli görülen			En az önemli görülen				
	Kurgu Grubu	\bar{X}	KS	KP	Kurgu Grubu	\bar{X}	KS	KP
Kadın	Uyma	53.01	65	3446	Güç	0	0	0
	Başarı	45.88	67	3074	Uyarılım	0	0	0
	Özyönelim	42.38	18	763	Hazcılık	30	1	30
Erkek	Geleneksellik	55.28	21	1161	Uyarılım	0	0	0
	Başarı	67.38	13	876	Güç	40.5	2	81
	Hazcılık	56	2	112	Evrenselcilik	38.05	70	2740

KS: Kurgu Sayısı KP: Kurgu Puanı

Tablo 7'ye bakıldığında araştırmaya katılan kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin ürettikleri bilişsel kurgu grupları aritmetik ortalama üzerinden en çok önemli görülen ilk üç grup ve en az önemli görülen son üç değer grubu belirlenmiştir. Aritmetik ortalama etkeni açısından incelendiğinde kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin en çok önemli gördükleri değer grubu “Başarı” olmuştur. “Uyarılım” ve “Güç” değer grupları hem kadın hem de erkek sınıf öğretmenleri tarafından en az önemli görülen değer grubu olmuştur. Kadın öğretmenler bu değer gruplarına ek olarak “Hazcılık” değer grubunu az önemli görürken erkekler “Evrenselcilik” değer grubunu az önemli görmüşlerdir.

Kadın öğretmenler önemli gördükleri ilk üç bilişsel kurgu grubu içerisinde en çok “Başarı” (67) değer grubunda bilişsel kurgu üretirken en az “Özyönelim” (18) değer grubunda bilişsel kurgu üretmişlerdir. Verdikleri kurgu puanları incelendiğinde kadın öğretmenler en çok “Uyma” (3446) değer grubuna puan verirken en az “Özyönelim” (763) değer grubuna puan vermişlerdir. Erkek öğretmenler önemli gördükleri ilk üç bilişsel kurgu grubu içerisinde en çok “Geleneksellik” (21) değer grubunda bilişsel kurgu üretirken en az “Hazcılık” değer grubunda bilişsel kurgu üretmişlerdir. Kurgu puanları incelendiğinde erkek öğretmenler en çok “Geleneksellik” (1161) değer grubuna puan verirken en az “Hazcılık” (112) değer grubuna puan vermişlerdir.

5. “Öğretmenlerin değer kavramına ilişkin eğitim alma durumu değişkeni üzerinden bilişsel kurgu gruplarının karşılaştırılması nasıldır?” Sorusuna ilişkin bulgular

Tablo 8.

Eğitim Alma Durumu Değişkeni Üzerinden Bilişsel Kurgu Gruplarının Karşılaştırılması

Eğitim Alma Durumu	En çok önemli görülen			En az önemli görülen				
	Kurgu Grubu	\bar{X}	KS	KP	Kurgu Grubu	\bar{X}	KS	KP
Eğitim Alan	Geleneksellik	57.88	18	1042	Uyarılım	0	0	0
	Başarı	57.75	4	231	Hazcılık	30	1	30
	Güç	63	1	63	Özyönelim	40.66	3	122
Eğitim Almayan	Uyma	68.73	15	1031	Uyarılım	0	0	0
	Başarı	70.33	12	844	Güç	18	1	18
	Özyönelim	71	3	213	Evrenselcilik	40.01	91	3641

KS: Kurgu Sayısı KP: Kurgu Puanı

Tablo 8’de sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi ile ilgili eğitim alma durumu açısından karşılaştırmaları yapılmıştır. Değerler eğitimi ile ilgili eğitim alan sınıf öğretmenleri en çok “Güç” ($\bar{X}=63$) değer grubunu önemli görmüşlerdir. Sırasıyla “Geleneksellik” ($\bar{X}=57.88$) ve “Başarı” ($\bar{X}=57.75$) değer grupları önemli görülmüştür. En az önem verilen değer grupları “Uyarılım” ($\bar{X}=0$), “Hazcılık” ($\bar{X}=30$) ve

“Özyönelim” (\bar{X} = 40.66) değer grupları olmuştur. Önemli görülen ilk üç gruptan en çok bilişsel kurgu üretilen değer grubu “Geleneksellik” (18) olurken en az bilişsel kurgu üretilen değer grubu “Güç” (1) olmuştur. Kurgu puanları karşılaştırıldığında ise en çok puan verilen değer grubu “Geleneksellik” (18), en az puan verilen değer grubu “Güç” (63) olmuştur. Değerler eğitimi ile ilgili eğitim almayan sınıf öğretmenleri en çok “Özyönelim” (\bar{X} = 71) değer grubunu önemli görmüşlerdir. Sırasıyla “Başarı” (\bar{X} = 70.33) ve “Uyma” (\bar{X} = 68.73) değer grupları önemli görülmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin bilişsel kurgularını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda repertory grid görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları belirlenmiştir.

Değer kavramına ilişkin bilişsel kurguları Schwartz değer grupları ele alınarak gruplandırılmıştır. Her öğretmenden 10 tane bilişsel kurgu üretmeleri istenmiştir. Bunun sonucunda 400 tane bilişsel kurgu üretilmiştir. Elde edilen bilişsel kurgu grupları incelendiğinde en fazla bilişsel kurgunun yer aldığı grup “Evrenselcilik” olmuştur. Daha sonra sırayla “İyilikseverlik”, “Güvenlik”, “Geleneksellik”, “Uyma”, “Başarı”, “Özyönelim” ve “Güç” değer grupları yer almıştır. “Uyarılım” değer grubunda bilişsel kurgu üretilmemiştir. Kuşdil ve Kağıtçıbaşı (2000), öğretmenler ile yaptıkları çalışmada öğretmenlerin en çok “Evrenselcilik”, “Güvenlik” ve “İyilikseverlik” değer gruplarına en az ise “Uyarılım” ve “Geleneksellik” değer gruplarına önem verildiği görülmüştür. Memiş ve Güney Gedik (2010), öğretmenler ile yaptıkları çalışmada sınıf öğretmenleri en çok “Evrenselcilik” değerine önem vermişlerdir. Bunu sırasıyla “Güvenlik”, “Özyönelim”, “İyilikseverlik”, “Uyma”, “Geleneksellik”, “Hazcılık”, “Başarı” ve “Uyarılım” değer grupları takip etmiştir. Sınıf öğretmenleri, en az “Güç” değer grubuna önem vermiştir. Oğuz (2012), öğretmen adaylarının değerlere ilişkin görüşlerini elde etmek amacıyla yaptığı çalışmada, öğretmen adayları en çok “Evrenselcilik”, “İyilikseverlik” ve “Güvenlik” değer gruplarına en az ise “Uyarılma”, “Hazcılık” ve “Uyum” değer gruplarına önem verdiklerini belirtmiştir. Yeşiltepe ve Korucuk (2021), sınıf öğretmenlerinin değer yönelimlerini belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerini en önemli gördüğü gruplar sırasıyla, “Geleneksellik”, “Yardımsesverlik” ve “Güvenlik” olmuştur. Diğer en önemli görülen gruplar “Güç” ve “Özyönelim” değer grupları olmuştur. En az önem düzeyine sahip değer grupları sırasıyla “Başarı”, “Uyarılım”, “Yaşamdan haz alma”, “Uyma” ve “Evrensellik” olmuştur. Bektaş (2012), sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu değerlerin bilişsel kurgularını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda 200 bilişsel kurgu elde edilmiştir. Sınıf öğretmenleri en çok çalışkanlık, hoşgörü, dürüstlük, sabır, eleştiri, vatanseverlik, yardımsesverlik gibi değerlere vurgu yapmıştır. Abukan (2019), yaptığı çalışmasında öğretmenlerin temel değer algılarını, ahlak, saygı, dürüstlük, sevgi, vatanseverlik, yardımsesverlik ve diğer değerler olarak tanımlamıştır. Ateş’in (2013) yaptığı çalışmada, öğretmenler değerler eğitiminde öncelikli olarak verilmesi gereken değerlerin milli manevi değerler, sorumluluk, birlikte yaşamak, saygı gibi değerler olduğunu belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin ürettikleri bilişsel kurguların önem düzeylerini belirlemek amacıyla bilişsel kurgu puanı, bilişsel kurgu sayısına bölünerek aritmetik ortalama elde edilmiştir. Bunun sonucunda sınıf öğretmenleri en çok “Başarı”, “Uyma” ve “Özyönelim” değer gruplarını önemli görmüştür. Elde edilen bu sonuç değerlendirildiğinde başarının sınıf öğretmenleri için önemli olduğu sonucu Schwartz, (1992)’de belirtilen değerlerde toplumsal standartları temel alan kişisel başarı olarak tanımlanmıştır. Başarılı olmak, yetkin olmak, hırslı olmak ve sözü geçen biri olmanın öğretmenler tarafından önemsendiğinin göstergesidir.

Her iki cinsiyetinde en fazla bilişsel kurgu oluşturduğu grup “Evrenselcilik” değer grubu olmuştur. Evrenselcilik değer grubu Schwartz (1992) tarafından anlayışlılık, hoşgörü ve tüm insanların iyiliğini gözetme ve geliştirme olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada en fazla evrenselcilik değer grubunda bilişsel kurgu üretilmesi öğretmenlerin tüm insanlığın iyiliğini gözetmeyi düşünmeleri açısından önemlidir. Kadın öğretmenler, “Güç” değer grubunda bilişsel kurgu üretmemiştir. Erkek öğretmenlerin ise en az bilişsel kurgu ürettiği değer grubu “Güç” olmuştur. Her iki cinsiyette “Uyarılım” değer grubunda bilişsel kurgu

üretmemiştir. Memiş ve Güney Gedik (2010), yaptıkları çalışma sonucunda her iki cinsiyetin en fazla önem verdiği değer gruplarının “Evrenselcilik” ve “Güvenlik” değer grupları; en az önem verdiği değer grubunun ise “Güç” değer grubu olduğunu belirtmiştir. Schwartz ve Prince-Gibson (1998), cinsiyet farklılıklarının değer öncelikleri üzerindeki etkisini inceledikleri çalışmada değerlerle ilgili cinsiyetler arası benzerliğe dikkat çekmişlerdir. Oğuz (2012), öğretmen adayları ile yaptığı çalışmada kadın öğretmen adayları, erkek öğretmen adaylarına göre “Özyönelim”, “Evrenselcilik”, “Yardımseverlik” ve “Güvenlik” değer gruplarında daha olumlu görüş bildirmişlerdir. Dilmaç ve diğerleri (2008), öğretmen adayları ile yaptıkları çalışmada “Evrensellik”, “Özyönelim” ve “Güç” değerleri açısından cinsiyetler arası farklılığın olduğunu belirtmişlerdir. “Evrensellik” ve “Özyönelim” değer gruplarında erkek öğretmen adayları lehineyken, “Güç” değer grubunda kadın öğretmen adayları lehine farklılaşma olduğu gözlenmiştir.

Üretilen bilişsel kurguların önem düzeyleri açısından incelendiğinde kadın sınıf öğretmenleri en çok “Uyma”, “Başarı” ve “Özyönelim” değer grubunu önemli görürken en az önemli görülen “Hazcılık” değer grubu olmuştur. Erkek sınıf öğretmenleri ise en çok “Başarı”, “Hazcılık” ve “Geleneksellik” değer grubunu, en az ise “Evrenselcilik” değer grubunu önemli görmüşlerdir. Önem düzeyleri açısından değerlendirildiğinde kadın ve erkek öğretmenlerin farklılaştığı görülmüştür. Kadın öğretmenler uyma değer grubunu en önemli görmüşlerdir. Schwartz (1992), uyma değer grubunda başkalarına zarar verebilecek ve toplumsal beklentilere aykırı olabilecek dürtü ve eylemlerin sınırlanması, kibarlık, anne - babaya değer vermek, kendini denetleyebilmek gibi boyutlara erkeklerden daha fazla önem verdiği görülmüştür. Kadın öğretmenler tarafından bireysel zevk ve hayattan zevk almanın ise önemli görülmediği belirlenmiştir.

Değerler eğitimi ile ilgili eğitim alan sınıf öğretmenleri en çok “Evrenselcilik”, “İyilikseverlik” ve “Geleneksellik” değer gruplarında, en az ise “Güç”, “Hazcılık” ve “Uyarılım” değer gruplarında bilişsel kurgu üretmişlerdir. Değerler eğitimi ile ilgili eğitim almayan sınıf öğretmenleri en çok “Evrenselcilik”, “İyilikseverlik” ve “Güvenlik” değer gruplarında, en az ise “Güç”, “Hazcılık” ve “Uyarılım” değer gruplarında bilişsel kurgu üretmişlerdir. Aksoy (2017) ve Başçı (2012) yaptıkları çalışmalarda öğretmenlerin değerler eğitimi ile alıp almama durumlarının değerler eğitimine ilişkin görüşlerini etkilemediği sonucuna varmışlardır. Bu sonuç araştırmanın sonucunu desteklemektedir.

Üretilen bilişsel kurgu gruplarının önem düzeyleri incelendiğinde değerler eğitimi alan sınıf öğretmenleri “Güç” değer grubunu, eğitim almayan sınıf öğretmenleri “Özyönelim” değer grubunu daha önemli görmüşlerdir. Bu sonuç değerlendirildiğinde değerler eğitimi alan sınıf öğretmenlerinin toplumsal konumu, insanlar ve kaynaklar üzerinde denetim gücünü önemsedikleri görülmüştür. Eğitim alan sınıf öğretmenleri, “Uyarılım”, “Hazcılık” ve “Özyönelim” değer gruplarına, eğitim almayan sınıf öğretmenleri ise “Uyarılım”, “Güç” ve “Evrenselcilik” değer gruplarına daha az önem vermişlerdir.

Sınıf öğretmenleriyle yapılan bu araştırmanın farklı branşlardan öğretmen gruplarıyla da yapılması önerilmektedir. Farklı branştaki öğretmenlerin Schwartz değerler listesindeki hangi değerleri önemsedikleri ortaya konulabilir. Schwartz değer gruplarına ilişkin öğretmenlerle derinlemesine daha detaylı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Yazar Katkı Oranı

Yazarlar, çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Etik Beyan

“Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde” yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Yayın Etik Kurulu’ndan 25.05.2021 tarihli 2246 sayılı kararı ile onay alınmıştır.

Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedirler.

References

- Abukan, F. (2019). *Öğretmenlerin değerler eğitimine yönelik farkındalık düzeyleri materyal ve okul politikası oluşturulmasına yönelik görüşleri* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Amasya Üniversitesi.
- Ateş, F. (2013). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimi ve uygulamalarına yönelik görüşleri üzerine nitel bir araştırma* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Akhan, N. E., Subaşı, E., & Açıl, F. B. (2020). Öğretmen adaylarının kök değerlere ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 115–134.
- Akitürk, H. K., & Bağçeli Kahraman, P. (2019). Okul öncesi öğretmen adaylarının değerler eğitimine yönelik görüşleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(38), 267–294.
- Aksoy, E. (2017). *İlkokullarda değerler eğitiminde etkili olan faktörlere ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.
- Aladağ, S., & Kuzgun, M. P. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının 'değer' kavramına ilişkin metaforik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 163–193.
- Aydın, M. Z., & Akyol Gürler, Ş. (2020). *Okulda değerler eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Balcı, F. A., & Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin "değer" kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81–90.
- Başçı, Z. (2012). *Beşinci sınıf sosyal bilgiler dersinde değer eğitiminin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi (Erzurum örneği)* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Bektaş, F. (2012). Cognitive fictions of classroom teachers about the values they possess: A phenomenological analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(2), 1233–1238.
- Brubacher, J. S., & Büyükdüvenci, S. (2019). Eğitimin amaçları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 16(1), 413–426. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000928
- Creswell, J. W. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (M. Bütün, & S. Demir, Çev.) Siyasal.
- Çelikkaya, T., & Filoğlu, S. (2014). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin değere ve değer eğitimine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1541–1556.
- Deveci, H., & Ay, T. (2009). İlköğretim öğrencilerinin günlüklerine göre günlük yaşamda değerler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(6), 167–181.
- Dilmaç, B., Bozgeyikli, H., & Çıkkılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 69–91.
- Durka, G. (2012). *Değerleri sanat aracılığıyla öğretmek*. R. Kaymakcan, S. Kenan, H. Hökeleki, Z. Ş. Arslan, & M. Zengin (Ed.), *Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri*.
- Ekşi, H., & Katılmış, A. (2016). Uygulama örnekleriyle değerler eğitimi. Nobel Akademik.
- Gömlüksiz, M. N., & Kılınç, H. H. (2015). Ortaokul öğretmenlerinin değerler eğitimine ilişkin görüşleri, beklentileri ve önerileri. *Researcher: Social Science Studies*, 3(2), 35–45.
- Karamustafaoğlu, S., & Amanat, G. (2017). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimi hakkındaki görüşleri. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 1–15.
- Kaymakcan, R. (2012). *Açılış konuşmaları*. Değerler ve Eğitimi-II Sempozyum Bildirileri Kitabı. İstanbul: dem.
- Kelly, G. (1991). *The psychology of personal constructs volume one: Theory and personality*. Routledge.
- Keskin, Y. (2016). Değerlere genel bir bakış: tanımı, özellikleri, işlevi ve sınıflandırılması. Y. Keskin, & M. Köylü (Ed.), *Teoriden pratiğe değerler eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerinin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76.

- Memiş, A., & Güney Gedik, E. (2010). Sınıf öğretmenlerinin değer yönelimleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 123–145.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage Publications, Inc.
- Neimeyer, R. A. (2004). *Repertory grid methods*. <https://www.kellysociety.org/repgrids.html>
- Oğuz, E. (2012). Öğretmen adaylarının değerler ve değerler eğitime ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(2), 1–18.
- Pekdoğan, S., & Korkmaz, H. İ. (2017). Okul öncesi eğitime devam eden 5-6 yaş çocuklarına verilen değerler eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 59–72.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1–65.
- Schwartz, S. H., & Prince-Gibson, E. (1998). Value priorities and gender. *Social Psychology Quarterly*, 61, 49–67.
- Siraj-Blatchford, J. (1995). *Kelly's repertory grid: A technique for developing evaluation in design and technology*. IDATER 1995 Conference, Loughborough.
- Yalar, T., & Yanpar Yelken, T. (2011). Değerler eğitiminin geliştirilmesi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve bir program modülü örneğinin geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 79–98.
- Yazar, T., Özekinci, B., & Lala, Ö. (2017). Öğretmen ve okul yöneticilerinin değerler eğitimi kavramına ilişkin metaforik algıları. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3), 245-269. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.5c3s11m>
- Yeşiltepe, S., & Korucuk, B. (2021). Değer yönelimlerine ilişkin faktörlere yönelik sınıf öğretmenleri üzerine bir uygulama. *Eğitim ve Teknoloji*, 3(1), 1–13.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.